

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE VERANTWOORDELIJKHEID BIJ VERVOER UIT GOEDWILLIGHEID

De wet van 25 Augustus 1891 bepaalt in artikel 4 dat de vervoerder verantwoordelijk is voor ongevallen aan de reizigers overkomen. Een vermoeden van verantwoordelijkheid wordt op de schouders van de vervoerder gelegd, vermoeden dat hij slechts kan afwentelen door het bewijs te leveren dat het ongeval aan een oorzaak te wijten is die hem niet ten laste kan gelegd worden.

De wet van 25 Augustus 1891 is echter alleen toepasselijk wanneer het vervoer ten bezwarende titel gebeurt.

Vervoer uit goedwilligheid gebeurt noodzakelijk ten kosteloze titel. Het vermoeden van verantwoordelijkheid verdwijnt en de verantwoordelijkheid wordt bepaald door de gewone regels van het burgerlijk recht.

* * *

Indien vervoer uit goedwilligheid steeds kosteloos geschiedt, dekken echter de begrippen « goedwillig » en « kosteloos » elkaar niet. Een vervoer dat ogenschijnlijk « kosteloos » geschiedt is niet noodzakelijk een vervoer dat « goedwillig » gebeurt.

De spoorwegen verlenen aan sommige reizigers vrij verkeer; sommige patroons vervoeren kosteloos hun personeel naar hun werk en terug naar huis; de handelaar brengt zijn klant kosteloos naar zijn magazijn; de autoverkoper doet kosteloos een proefrit met een gebeurlijke klant, enz.

In al deze gevallen gebeurt het vervoer kosteloos.

Bij nader beschouwen blijkt echter dat voor de vervoerder in deze gevallen een tegenprestatie aanwezig is en het vervoer in feite betaald wordt.

Het vrij verkeer op de spoorwegen wordt gedekt door de tarieven berekend voor de betalende reizigers; het vervoer van personeel gebeurt krachtens de arbeidsvoorwaarden; ritten met klanten worden betaald langs de rekening der algemene onkosten, welke door de werkelijke kopers gedragen worden.

In deze gevallen ontstaat dan ook tussen partijen een werkelijk betaald vervoercontract dat binnen de bepalingen van de wet van 25 Augustus 1891 valt en waarop het vermoeden van verantwoordelijkheid ten laste van de vervoerder toepasselijk is.

In andere gevallen is de grens minder duidelijk :

een persoon doet een reis met zijn auto en neemt een ander mede die de vervoerkosten geheel of gedeeltelijk betaalt; een handelaar vervoert een invloedrijk persoon in de hoop door hem andere voordelen te bekomen; een dokter wordt door de familie van zijn patiënt ten huize afgehaald, enz.

Gaat het in deze gevallen ook over een bezoldigd vervoer? Men kan beweren dat hij die de vervoerkosten met zijn vriend deelt in feite een voordeel uit het vervoer haalt; dat de handelaar die zijn beschermer vervoert, uit berekening, en niet uit goedwilligheid handelt; dat de dokter door de familie van zijn patiënt afgehaald de kosten van eigen vervoer uitspaart, enz.

Maar even goed kan men beweren dat het verdelen van gezamenlijke reiskosten de *conditio sine qua non* van de reis was en dus geen voordeel uitmaakt; dat de handelaar wellicht nog steeds op de verhoopde bescherming wacht, en dat de dokter omwille van het « goedwillig » vervoer zijn honorarium evenredig vermindert...

Al deze beschouwingen hebben de rechtsleer er toe gebracht naar een bepaling uit te zien van het vervoer uit goedwilligheid. Sommigen menen dat er alleen van vervoer uit goedwilligheid kan gesproken worden indien de vervoerder volkomen belangloos optreedt. (1) Deze omschrijving lijkt te breed, daar de al dan niet geïnteresseerde inzichten van de vervoerder aldus uitsluitend het betaald of kosteloos karakter van het vervoer zouden bepalen. Prof. Simon besluit tot het volgende standpunt : « Le transport n'est donc pas gratuit quand il se rattache soit à un contrat à titre onéreux déjà conclu, soit à un contrat à titre onéreux dont le transport a pour but d'amener ou de faciliter la réalisation ». (2)

Aldus zou b.v. een eigenaar die met een gebeurlijk koper of huurder, een huis gaat bezoeken, als een bezoldigd vervoerder beschouwd moeten worden, zelfs indien de verkoop of huurovereenkomst niet doorgaat. Desnoods kan men beweren dat de eigenaar uiteindelijk door het sluiten van een koop of huurovereenkomst toch de tegenprestatie voor zijn vervoer zal vinden. Maar verondersteld, dat niet de eigenaar, doch de eventuele koper of huurder de auto bestuurt, waar-

in de eigenaar plaats neemt, kan men dan nog beweren, indien de verkoop of huur niet doorgaat, dat dit vervoer voor de liefhebber tot kopen of huren bezoldigd is geweest?

De eenvoudigste en beste omschrijving lijkt deze door H. De Page gegeven: er is goedwillig vervoer wanneer iemand zonder enige tegenprestatie aanvaardt een ander te vervoeren. (3)

Het mogelijk belang dat de vervoerder bij dit vervoer kan hebben (in casu de mogelijkheid dat uit dit vervoer een voordelig kontrakt kan vloeien) kan niet van aard zijn om het werkelijk karakter van het vervoer te bepalen.

Alles herleidt zich tot de vraag of de vervoerder zeker een verplichte tegenprestatie ontvangt, hetzij van de vervoerder, hetzij van een derde.

Is dit het geval, dan is er bezoldigd vervoer. Anders is er vervoer uit goedwilligheid.

Het vrij verkeer op de spoorwegen, het vervoer van arbeiders door de patrooms, ritten door de handelaar in het belang van zijn handel (welke, gedekt door de algemene kosten, uiteindelijk gedragen worden door de werkelijke kopers) vallen onder het bezoldigd vervoer.

Alle gevallen waar er geen verplichte tegenprestatie voor de vervoerder aanwezig is, zijn gevallen van vervoer uit goedwilligheid.

* * *

Is aldus nader omlind wat onder vervoer uit goedwilligheid kan ondergebracht worden, ontstaat de vraag naar de verantwoordelijkheid door letsels en schade aan de vervoerder, bij ongeval, overkomen.

De toepassing van artikel 1382 en vgd. B. W. B. maakt de vervoerder, wiens — zelfs lichte — fout bewezen is, verantwoordelijk voor de schade door de vervoerde opgelopen. Het billijkheidsgevoel wordt hevig beroerd door de overweging dat hij, die, volkomen belangloos, een dienst bewijst, buiten zijn normale verwachting, zijn vermogen aangesproken kan zien worden indien hij, tijdens het presteren van zijn dienst, een zelfs lichte fout heeft begaan.

De aandacht der juridische techniek is dan ook — reeds vóór de auto-stop een ingeburgerde gewoonte was geworden — er op gespits geweest om aan de bepaling van artikel 1382 en vgd. B. W. B. te ontkomen of er de toepassing van te milderen.

* * *

Om aan de toepassing van artikel 1382 B. W. B. te ontsnappen heeft men getracht te bewijzen, dat de verantwoordelijkheid van de vervoerder uit goedwilligheid niet op delictuele of quasi delictuele handelingen berustte, doch een contractuele grondslag had. De vervoerder zou door een weldadigheidskontrakt met de vervoerde verbonden zijn, waaruit de verbintenis, veilig te vervoeren, zou voortspuiten. Zijn verantwoordelijkheid zou in het niet-uitvoeren van de overeenkomst zijn grondslag vinden. In de plaats van artikel 1382 B. W. B. zouden artikelen 1147 en vgd. B. W. B. toepasselijk zijn.

Nu heeft de delictuele verantwoordelijkheid voor de vervoerder het voordeel dat, indien de vervoerde hem in betaling van schadevergoeding aanspreekt, hij de fout in hoofde van de vervoerder moet bewijzen, terwijl, in het stelsel der contractuele verantwoordelijkheid, de vervoerder zelf overmacht moet bewijzen wil hij zijn verantwoordelijkheid afwentelen.

Dit nadeel wordt echter ruim vergoed door de andere gevolgen, die het stelsel der contractuele verantwoordelijkheid voor de vervoerder medebrengt: hij

is nooit voor zijn lichtste fout doch slechts door zijn lichte fout in abstracto verantwoordelijk, fout die de rechtbank in elk geval kan beoordelen, rekening houdende met de feitelijke en bijzondere omstandigheden, alleen de schade die rechtstreeks en onmiddellijk uit het ongeval voortvloeit moet vergoed worden (artikel 1151 B. W. B.); de interesten lopen slechts vanaf de ingebrekestelling (artikel 1153 B. W. B.), en het bedding van afstand van verantwoordelijkheid wordt mogelijk.

De rechtsleer heeft het beginsel der contractuele verantwoordelijkheid met evenveel argumenten verdedigd als bekampt. (5)

De grootste moeilijkheid vinden de aanhangers van de contractuele verantwoordelijkheid om het bestaan van de overeenkomst te bewijzen.

In hun redenering is er aanwezig: de toestemming van partijen, een bepaald of te bepalen voorwerp (de af te leggen weg) en een geoorloofde oorzaak (animus donandi). Er zou aldus een weldadigheidskontrakt ontstaan.

Er wordt echter uit het oog verloren, dat blote wilsovereenstemming niet voldoende is om een overeenkomst tot stand te brengen. De wil moet er op gericht zijn om een rechtsverbintenis te laten ontstaan (animus contrahendae obligationis) (6), daar het kontrakt — aldus in juridische zin — een bron der verbintenis is.

Elke wilsovereenstemming brengt dan ook niet noodzakelijk een kontrakt mede.

Afspraken, de aanvaarding van uitnodigingen e.a., veronderstellen wilsovereenstemming doch geven geen ontstaan aan een kontrakt dat juridisch bindt, en het niet houden aan het gegeven woord kan dan ook — op grond van de contractuele verhouding — geen enkel juridisch gevolg hebben.

Men heeft het bestaan van het kontrakt uit de verplichtingen menen af te leiden die het vervoer uit goedwilligheid voor de vervoerder medebrengt en het klassiek geworden argument is dat de vervoerder het recht niet zou hebben onderweg de vervoerde op een afgelegen plaats af te zetten en achter te laten.

Uit een beweerde verplichting het bestaan van een kontrakt afleiden is juridisch echter niet te verantwoorden. Er kan op contractuele grondslag tot het bestaan van een juridische verplichting slechts besloten worden indien het bestaan van de overeenkomst zelf voorafgaandelijk bewezen wordt en is deze overeenkomst niet bewezen, kan er ook van een juridische verplichting geen sprake zijn.

Is de vervoerder niet contractueel met de vervoerde verbonden, heeft hij ook het recht ten allen tijde een einde aan zijn goedwillig vervoer te maken. Begaat hij hierbij een fout en berokkent hij hierdoor schade aan de vervoerde (b.v. het ontijdig achterlaten van de vervoerde) zal hij op basis van artikel 1382 B. W. B. (dus op grond der quasi delictuele verantwoordelijkheid) tot schadevergoeding gehouden kunnen zijn.

Contractueel kan hij echter slechts verantwoordelijk zijn indien voorafgaandelijk het bestaan van het kontrakt bewezen zou worden.

* * *

De verdedigers der contractuele verantwoordelijkheid hebben ten onrechte gemeend dat alleen in hun theorie een ernstige beperking van de verantwoordelijkheid van de vervoerder kon verrechtvaardigd worden.

Verblind door billijkheidsoverwegingen in het voordeel van de vervoerder, vergeten zij volkomen wat de billijkheid in het voordeel van de vervoerde eist. Hij die uit goedwilligheid vervoerd wordt is de vervoerder

dankbaar om dit vervoer. Maar wil dit zeggen dat de vervoerde hierdoor de vervoerder het recht heeft toegekend om door allerlei fouten zijn gezondheid en leven in gevaar te brengen?

En tot dit gevolg wil uiteindelijk de contractuele verantwoordelijkheidstheorie komen.

Indien men het bestaan van het stilzwijgend kontract aanneemt, kan men ook beweren dat de vervoerde, stilzwijgend, een beding van niet-verantwoordelijkheid heeft aanvaard of dat hij zijn gebeurlijke vordering tot schadevergoeding stilzwijgend heeft beperkt tot het bedrag te betalen door zijn verzekeringsmaatschappij. (7)

Buiten een stilzwijgend kontract komt men dan nog tot een stilzwijgend beding van niet-verantwoordelijkheid dat dan nog stilzwijgend met een modaliteit wordt toebedacht...

Aan de juridische zwakheid van het systeem is het te wijten dat het in de rechtspraak slechts een flauwe weergalm heeft gevonden.

* * *

De meeste rechtspraak heeft thans de theorie der contractuele verantwoordelijkheid verlaten (8) en slecht sporadisch duikt ze even terug op. (9)

Al is de vervoerder in het systeem der quasi-delictuele verantwoordelijkheid door zijn lichtste fout gehouden (10), heeft de rechtspraak de verantwoordelijkheid van de vervoerder begrensd door ook de fouten van de vervoerde scherp te belichten en hierna de verantwoordelijkheid te verdelen.

Het was op theoretisch gebied een vergissing van de aanhangers der contractuele verantwoordelijkheid te menen dat het beding van niet-verantwoordelijkheid en de theorie van het aanvaarde risico alleen in een conventioneel verband te verrechtvaardigen was.

Ook bij delictuele of quasi delictuele verantwoordelijkheid is het, volgens de huidige rechtsleer en rechtspraak, in principe mogelijk zijn niet-verantwoordelijkheid voor normale fouten te bedingen. (11) Of dit beding in feite door de vervoerde is aanvaard blijft een andere vraag, die niet bevestigend mag beantwoord worden om de enige reden dat het vervoer zonder tegenprestatie van de verzekerde gebeurde.

Er zou alleen reden zijn om tot het werkelijk bestaan van dit beding te besluiten indien er daartoe duidelijke en onbetwistbare aanwijzingen voorhanden zijn.

Anderzijds kan de theorie van het aanvaarde risico even goed op een fout als op een contractuele grondslag gevestigd worden. (12)

Hij die buiten elke overeenkomst een risico aanvaardt kan inderdaad een fout begaan die hem gedeeltelijk verantwoordelijk maakt voor de schade die hij zal ondergaan.

Nu is het juist dat in de huidige technische vooruitgang het plaatsnemen in een autovoertuig niet onvermijdelijk tot ongelukken moet leiden en niet op zichzelf als een foutieve daad kan beschouwd worden en de rechtbanken hebben dan ook aanvaard dat alleen een foutief optreden van de vervoerde hem gedeeltelijk verantwoordelijk kan maken.

Indien de vervoerde in een defect voertuig plaats neemt, indien hij zich aan een bedronken of onbekwaam voerder toevertrouwt, indien hij de voerder tot een gevaarlijke snelheid aanzet of niets doet om die snelheid te temperen, begaat hij een fout die hem minstens gedeeltelijk voor de opgelopen schade aansprakelijk maakt. (13)

Alles hangt ter zake af van de beoordeling der rechtbank.

Het is echter onverantwoord en tevens overbodig op ingebeeelde billijkheidsoverwegingen een kontract te willen ontdekken daar waar alleen «goedwilligheid» bestaat.

K. VAN BAARLE,
Advocaat.

(1) JOSSE-RAND: Le transport bénévole D. H. 1926 n° 18, LALOU: Responsabilité Civile 186-190.

(2) Nota onder Burg. Rechtbank Brussel 8 Maart 1930. Pand. per. 1930, 275.

(3) DE PAGE, T. II, n° 1046 A.

(4) KLUYSKENS Verbintenissen n° 65.

(5) In een nota van J. BAUTHIER onder een vonnis van Burg. Rb. te Hoei, 21 December 1940 (Rev. Gen. Ass. et Resp. 1941, blz. 3514) wordt een volledig overzicht van rechtsleer en rechtspraak gegeven.

Verdedigen de contractuele stelling: DE HARVEN: De la responsabilité du transporteur bénévole (Rev. Gen. Ass. et Resp. 1928, 201; GREGOIRE: La responsabilité du transporteur bénévole (Rev. Gen. Ass. 1932, p. 8);

Verwerpen de contractuele stelling: De Page Droit Civil T. II, 1046; DE SMET R., La responsabilité du transporteur bénévole (Rev. Gen. Ass. et Resp. 1934, 1435); JOSSE-RAND: Le transport bénévole Dall. Hebd. 1925, 22; PIRSON et DE VILLE: Traité de la responsabilité civile, T. II, n° 489 en vgd.

Zie nochtans DE VILLE A.: Simples observations sur l'article de M. HENUSSE sur le transport bénévole (Bull. Ass. 1932, blz. 237) waarin de samenvoeging van contractuele en delictuele verantwoordelijkheid aanvaard wordt.

(6) DE PAGE, T. I, 22 en T. III, 447.

Contra GREGOIRE: La responsabilité du transporteur bénévole Rev. Gen. Ass. et resp. 1932, 868.

(7) Deze eigenaardige theorie wordt verdedigd in twee arresten, in dezelfde zaak uitgesproken door het Hof van Beroep te Brussel, op 11 December 1926 en 29 Juni 1928 (Rev. Ben. Ass. et Resp. 1927, 39 en 1928, 350).

(8) In de artikels vermeld onder (5) wordt een volledig overzicht der rechtspraak gegeven. Zie ook: Burg. Rb. Brussel, 11 April 1929 (Rev. Ass. et Resp. 1929, 493) Burg. Rb. Antwerpen, 11 Maart 1931 (Rev. Ass. et Resp. 1936, 2012); Burg. Rb. Luik, 31 October 1931 (Rev. Ass. et Resp. 1936, 2015); Burg. Rb. Brussel, 12 Januari 1932 (Rev. Ass. et Resp. 1936, 2014); Beroep Brussel, 4 Mei 1932 (Rev. Ass. et Resp. 1936, 2013); Boetstr. Rb. Hoei, 11 December 1937 (Rev. Ass. et Resp. 1938, 2856); Burg. Rb. Brussel, 27 April 1940 (Rev. Ass. et Resp. 1941, 3497); Burg. Rb. Brussel, 8 Januari 1941 (Rev. Ass. et Resp. 1941, 3451); Beroep Luik, 27 Juni 1941 (Rev. Ass. et Resp. 1941, 3584); Burg. Rb. Namen, 2 April 1947 (Bull. Ass. 1947, 154); Beroep Luik (Bull. Ass. 1944, 477).

(9) Beroep Brussel, 24 Januari 1942 (Rev. Ass. et Resp. 1942, 3805).

(10) In sommige vonnissen wordt volkomen ten onrechte aangenomen dat de vervoerder op basis van art. 1382 slechts voor zijn zware fout verantwoordelijk is: Burg. Rb. Kortrijk, 17 Juni 1927 (Rev. Ass. Resp. 1928, 352). Als enig motief wordt het gezond verstand en de billijkheid ingeroepen...

(11) Verbreking 14 Maart 1939, Pas. 1939, I, 140.

DE BEUS: Burgerlijke verantwoordelijkheid n° 29: DE PAGE, T. II, 1052 en vgd...

(12) DE PAGE, T. II, 1045.

(13) Burg. Rb. Brussel, 23 Maart 1928 (Rev. Ass. et Resp. 1928, 351). Burg. Rb. Luik, 31 October 1931 (Rev. Ass. et Resp. 1936, 2015). Burg. Rb. Brussel, 11 April 1929 (Rev. Ass. et Resp. 1929, 493). Boetstr. Rb. Luik, 6 Februari 1932 (Rev. Ass. et Resp. 1933, 1355). Burg. Rb. Charleroi, 1 December 1938 (Rev. Ass. et Resp. 1939, 3028). Boetstr. Rb. Hoei, 11 December 1937 (Rev. Ass. et Resp. 1938, 2856).

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING.

1e Kamer — 28 April 1949.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Smetryns.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Daden van koophandel. — De verkoop of verhuring van een onroerend goed, zelfs aan een koopman ter uitoefening van zijn handel, alsmede de daaruit voortvloeiende verbintenissen zijn niet daden van koophandel.

2. Middelen tot verbreking. — Ontvankelijkheid van een tegen een overbodige redegeving aangevoerd middel.

1. *Door geen enkele verkoop of verhuring van onroerende goederen te begrijpen onder de daden, welke de artikelen 2 en 3 van de wet van 15 December 1872 als daden van koophandel beschouwen, hetzij op zichzelf, hetzij in verband met de hoedanigheid van koopman, heeft de wetgever de wil te kennen gegeven om de verkopeningen en verhuringen van onroerende goederen overeenkomstig een sinds lang gevestigde traditie te blijven aanmerken als uitsluitend burgerlijke daden en de daaruit voortvloeiende verbintenissen als hebbende in beginsel een buiten de koophandel gelegen oorzaak in de zin van het laatste lid van artikel 2 van voormelde wet van 15 December 1872.*

2. *Het bestreden vonnis heeft de bevoegdheid van de vrederechter volkomen gerechtvaardigd door de vaststelling van de burgerlijke aard van de verbintenissen van de huurder; de bij het bestreden vonnis daarenboven aan de buitengewone huishuurwet van 31 Juli 1947 ontleende argumentatie is een overbodige redengeving, zodat het daartegen aangevoerde cassatiemiddel niet tot verbreking kan leiden en derhalve niet ontvankelijk is.*

Van den Berghe t/ Seghers-Daelemans.

Gelet op het bestreden vonnis, door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 4 Maart 1948 gewezen;

Over het eerste middel : schending der artikelen 2 der wet van 15 December 1872, houdende titels I tot IV van Boek I van het Wetboek van Koophandel, 3 en 12 der wet van 25 Maart 1876, houdende titel I van het voorafgaand boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis verklaart, dat de vrederechter bevoegd was om kennis te nemen van de eis tot ontbinding der litigieuze huurovereenkomst, eis steunend op de niet-uitvoering van eisers verplichting om zich voor zijn herberg van bieren te voorzien bij de brouwerij Muyshondt, evenals van de eis tot schadevergoeding, strekkende tot het bekomen van vergoeding der door deze niet-uitvoering veroorzaakte schade en dienvolgens de exceptie van onbevoegdheid verwerpt, opgeworpen door eiser, die staande hield, in zijn conclusies genomen in hoger beroep, dat deze verplichting, evenals de litigieuze huurovereenkomst, waarin ze bedongen werd, beide door hem aangegaan zijnde in zijn hoedanigheid van handelaar en in het belang van zijn handel, de eis tot ontbinding

en tot schadevergoeding in de bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel viel,

om reden dat «het hier gaat over de verhuring van een gedeelte van een onroerend goed, dat dergelijke verbintenissen altijd van burgerlijke aard zijn; dat de verplichting van bieraafname bij een door de verhuurder aan te wijzen brouwerij, aangegaan door de huurder als bijkomstige verplichting voor de huurder, de aard der hoofdovereenkomst deelt»,

terwijl de wet al de verplichtingen der kooplieden als daden van koophandel bestempelt, tenzij bewezen zij dat ze een aan de handel vreemd zijnde oorzaak hebben, zonder de verplichtingen, ontstaan uit de huur van een onroerend goed, van dit vermoeden uit te zonderen,

terwijl dienvolgens het bestreden vonnis, de hoedanigheid van koopman van eiser niet betwistende en niet vaststellende dat de verplichtingen, die voortvloeien uit de litigieuze huurovereenkomst een aan de handel vreemd zijnde oorzaak hadden, de vrederechter onbevoegd was om kennis te nemen van de op deze huurovereenkomst gesteunde vordering :

Overwegende dat door generlei verkopeningen of verhuringen van onroerende goederen te begrijpen onder de daden, welke de artikelen 2 en 3 van de wet van 15 December 1872 als daden van koophandel aanzien, hetzij op zich zelve, hetzij in verband met de hoedanigheid van koopman, de wetgever de wil te kennen heeft gegeven om aan de verkopeningen en verhuringen van onroerende goederen het karakter van uitsluitend burgerlijke daden te behouden, welke een lange overlevering hun toekende en de verbintenissen, door die overeenkomsten aan de partijen opgelegd, in principe te beschouwen als hebbende een aan de koophandel vreemde oorzaak;

Overwegende dat uit het vonnis voortspuit dat de betwiste overeenkomst tot voorwerp had, niet de verhuring van een handelsfonds, doch wel de verhuring van een onroerend goed aan aanlegger; dat dienvolgens de uit gezegde overeenkomst voor aanlegger voortvloeiende verbintenissen een aan de koophandel vreemde oorzaak hadden, in de zin welke aan de woorden van de laatste alinea van voormeld artikel 2 dient te worden gegeven;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 34 der wet van 31 Juli 1947, «houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur», 3 en 12 der wet van 25 Maart 1876, houdende titel I van het voorafgaand boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de vrederechter bevoegd was kennis te nemen van de eis tot ontbinding der litigieuze huur, steunend op de niet-uitvoering van eisers verplichting zich met bieren te bevoorraden bij de brouwerij Muyshondt, evenals van de eis tot schadevergoeding, er toe strekkende te vergoeden de door deze niet-uitvoering veroorzaakte schade en, bijgevolg, de exceptie van onbevoegdheid, opgeworpen door eiser, die staande hield dat de vordering, steunend op de niet-uitvoering ener verplichting van commerciële aard, in de bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel viel, om reden dat «luidens artikel 34 der wet van 31 Juli 1947 de eisen krachtens deze wet ingesteld, voor de rechter van het kanton, waar het goed gelegen is, moeten gebracht worden»,

terwijl een eis tot ontbinding ener lopende huur en tot schadevergoeding wegens niet-uitvoering ener bij

deze huur voorziene verplichting, geen eis is krachtens de wet van 31 Juli 1947;

terwijl trouwens artikel 34 dezer wet de kennisneming der daarop steunende vorderingen toekent niet aan de vrederechter, maar aan de rechter van de ligging van het onroerend goed en dus niet afwijkt van de regels van gemeen recht betreffende de bevoegdheid *ratione materiae*;

doordat, op zijn minst, de beweegredenen van het vonnis niet toelaten te onderscheiden of de vordering der verweerders steunde op de wet van 31 Juli 1947 en dus door dubbelzinnigheid aangetast zijn; doordat het bestreden vonnis dus niet wettelijk gemotiveerd is;

Overwegende dat het bestreden vonnis de bevoegdheid van de vrederechter ten volle heeft gerechtvaardigd door de vaststelling van het burgerlijk karakter der verbintenissen van aanlegger; dat waar het ook te dien einde de bepalingen van de wet van 31 Juli 1947 inroept het een overbodige beweegreden aanvoert;

Dat het middel, hetwelk enkel deze overbodige beweegreden bestrijdt, van belang is ontbloomt, vermits, indien het zelfs gegrond ware, het niet de verbreking van de beslissing aangaande de bevoegdheid met zich zou kunnen slepen;

Dat dienvolgens het middel niet ontvankelijk is;

Over het derde en vierde middel : (zonder belang).

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens de verweerders.

NOOT : Naar aanleiding van de Zwitserse codificatie schreef d'Orelli reeds in 1873 (*Revue de Droit international*, V, blz. 222) : « La séparation du genre humain en commerçants et non-commerçants est une notion qui appartient à l'histoire et qui ne répond pas à la réalité des choses ».

En op de vergadering van de Nederlandse Juristenvereniging in 1883 betoogde Molengraaff : « Geen wonder, dat het onmogelijk is om op een wijze, die alle onzekerheid wegneemt, de personen die kooplieden en de rechtsbetrekkingen, die handelszaken zijn, aan te wijzen, want de grens tussen burgers en kooplieden, tussen burgerlijke en handelszaken is in het maatschappelijk leven nergens te zien of te vinden; zo de wetgever haar trekt zal deze daad altijd willekeurig zijn en niet anders dan onzekerheid scheppen, daar tussen hetgeen aan deze en gene zijde komt te liggen geen wezenlijk verschil valt waar te nemen. »

Met deze mening was de vergadering het volkomen eens; zij werd aanvaard met 63 stemmen voor en 4 tegen, een zich zelden voordoende meerderheid op vergaderingen van de Nederlandse Juristenvereniging.

Hoe juist die mening was, blijkt thans uit de rechtspraak van het Hof van Verbreking in de laatste drie jaren, uit drie cassatie-arresten, één van 22 Mei 1947 (Pas. 1947, I, 212), één van 16 September 1948 (Pas. 1948, I, 490) en bovenstaand arrest van 28 April 1949, welke drie arresten huurovereenkomsten betreffen, die in verband stonden met een handelsrechtelijke betrekking.

Terloops zij opgemerkt, dat men in Nederland nooit met dergelijke competentiekwesties moeilijkheden heeft gehad, daar bijzondere rechtbanken van Koophandel in Nederland sedert het herstel van de onafhankelijkheid na de beëindiging van de Franse heerschappij niet meer hebben bestaan.

Bij de twee eerst aangehaalde arresten heeft het Hof van Verbreking uitgemaakt, dat de vrederechter en in hoger beroep de rechtbank niet bevoegd waren om kennis te nemen van de aanhangig gemaakte huur-

geschillen, doch alleen de Rechtbank van Koophandel. In het eerste geval ging het om de huur van een handelszaak (fonds de commerce); in het tweede geval betrof het de huur van een handelshuis in verband met de overdracht van de handelszaak.

In beide gevallen achtte ons hoogste rechtscollege de Rechtbank van Koophandel bevoegd op grond van de bepaling van art. 2, laatste lid, van de wet van 15 December 1872 in verband met art. 12 van de wet op de bevoegdheid van 25 Maart 1876.

In het eerste geval overwoog het Hof, dat het drijven van een handelszaak aan de exploitant de hoedanigheid van koopman verleent, (W. v. K., art. 1) en dat de verbintenissen, welke hij jegens degene, die hem de handelszaak in huur heeft gegeven, verre van een aan de handel vreemde oorzaak te hebben in de zin van art. 2, laatste lid, W. v. K., zijn aangegaan met het oog op de handel.

In het tweede geval overwoog het Hof, dat de door de overnemer van de handelszaak in verband met de overneming aangegane verbintenissen niet een aan de handel vreemde oorzaak hebben en dus als van handelsrechtelijke aard moeten worden beschouwd, dat de verbintenissen die voor hem voortvloeien uit de huur van het pand waarin de handel wordt gedreven, hun rechtskarakter ontlenen aan de handelsrechtelijke aard van de overdracht van de handelszaak, waarvan bedoelde huurovereenkomst een wezenlijk bestanddeel uitmaakt.

Het arrest van 16 September 1948 gaf Prof. Van Dievoet aanleiding tot een scherpe critiek in een hoofdartikel in het « *Journal des Tribunaux* » van 19 December 1948 onder de titel : « L'arrêt de la Cour de Cassation sur la compétence en matière de baux commerciaux et la méthode d'interprétation » (p. 649-650). Van Dievoet wijst er op, dat de eerste uitspraak in deze zin een vonnis was van de Rechtbank van Koophandel van Aalst d.d. 31 December 1946 (R.W. 1946-1947, 690).

In het door het vonnis besliste geval was er geen sprake van de verhuring of van de overdracht van een handelszaak, doch eenvoudig van de huur van een huis om daarin een filiale van een handschoenwinkel te exploiteren door middel van een gérante. Het vonnis, waarbij de Rechtbank van Koophandel te Aalst zich bevoegd verklaarde om kennis te nemen van bedoeld huurgeschil, zou blijkens het hierboven opgenomen jongste arrest naar alle waarschijnlijkheid thans geen genade vinden bij het Hof van Cassatie.

De twee eerst genoemde cassatie-arresten en vooral het vonnis van de Aalsterse Rechtbank van Koophandel waren opzienbarend als ingaand tegen de mening van Frédéricq, die op blz. 122 van zijn in 1946 verschenen eerste deel van zijn « *Traité de Droit commercial Belge* », schrijft : « Le commerçant qui prend un immeuble à bail pour son commerce fait un acte civil. »

In het tweede deel van het aangehaalde werk (blz. 72-73), waarbij hij het heeft over de overdracht van de handelszaak, schrijft Frédéricq echter : « Le fait que le fonds cédé ou acquis comprend un immeuble ou un droit « relatif à un immeuble » (bail ou droit au bail), n'a pas pour effet de modifier le caractère de l'opération; l'immeuble ou le droit relatif à un immeuble n'est cédé ou acquis que comme un élément d'un meuble incorporel. Il fut observé en ce sens dans l'exposé des motifs du projet qui allait devenir la loi du 30 mai 1931, que la location d'un fonds de commerce, ensemble avec l'immeuble où il est exploité, était considéré comme commerciale, le droit relatif à l'immeuble étant l'accessoire — mieux eût valu dire : un élément — du fonds. »

Hij wijst in dit verband op een arrest van het Hof

te Brussel dd. 23 April 1915 (Pas. II, 75) waarbij werd uitgemaakt, dat een geschil omtrent het gebruik (occupation) van het onroerend goed waarin de overgedragen handelszaak wordt gedreven, tot de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel behoort.

Ons inziens mag hieruit worden afgeleid, dat Frédéricq accoord gaat met de cassatie-arresten van 1947 en 1948, waarin de huur van een onroerend goed als bestanddeel van de « handelszaak » (fonds de commerce) worden beschouwd.

Zoals reeds opgemerkt, was de casus-positie in bovenstaand arrest een andere; hier geen verhuuring of overdracht van een handelszaak, doch slechts een huurovereenkomst omtrent het pand waarin de handel (café) wordt gedreven, waarbij de huurder, behalve de gewone huurverplichtingen ook de verbintenis aangaat om bier te betrekken van een bepaalde brouwer. In dat geval blijft de rechtsbetrekking van civiele aard en is de Vrederechter bevoegd om kennis te nemen van het gerezen huurgeschil, aldus het Hof van Verbreking.

De mening van dit rechtscollege kan dus samengevat worden als volgt: de huur van een onroerend goed is civielrechtelijk en de daaruit gerezen geschillen behoren tot de bevoegdheid van de vrederechter tenzij zij een wezenlijk bestanddeel (un élément constituant) is van een overeenkomst over de « handelszaak ».

De motivering in bovenstaand arrest lijkt ons zeer zwak; daarin wordt overwogen dat « de wetgever de wil heeft te kennen gegeven om aan de verkopingen en verhuuringen van onroerende goederen het karakter van uitsluitend burgerlijke daden te behouden, welke een lange overlevering hun toekende... » De vraag is nu maar of het wel zo zeker is, dat de traditie de verkopingen en verhuuringen van onroerende goederen steeds als burgerlijke daden heeft aangemerkt.

De beschikbare ruimte laat ons niet toe de vraag in deze noot uitvoerig te behandelen. Wij hebben rechtsleer en rechtspraak in de 19e eeuw nagegaan en daarbij is ons gebleken dat beide over deze kwestie steeds verdeeld waren. In het begin van de tweede helft der 19e eeuw overheerste in de rechtspraak de mening, dat de koop en verkoop van onroerende goederen zowel als het bouwen van huizen met de bedoeling die te verkopen of te verhuren, als daden van koophandel moeten worden beschouwd. (In deze zin o.a. Brussel, 28 Februari 1852, Pas. 1854, 372; Brussel, 1 Juni 1857, Pas. 1857, 338; Trib. Seine, 10 octobre 1867, S. 1868, II, 331; Fr. Cass., 3 févr. 1869, D. 1869, I, 160; Aix, 23 Juli 1881, S. 1883, II, 35; Fr. Cass., 29 April 1885, D. 1885, I, 225.)

Na de wet van 1872 aanvaardt de rechtspraak in haar meerderheid daarentegen de leer, dat rechtshandelingen betreffende onroerende goederen, ook wanneer zij gesteld worden door kooplieden in verband met hun bedrijf, civielrechtelijk zijn, ofschoon er ook nog uitspraken zijn in tegenovergestelde zin. In het begin van de 20e eeuw vinden wij weer meer uitspraken, waarbij die rechtshandelingen als van handelsrechtelijke aard worden beschouwd (aldus o.a. Hof Gent, 18 Juni 1909, J. C. Fl. 1909, nr 3500; Hof Gent, 1 Febr. 1915, Pas. 1919, II, 3; R. v. K. Brussel, 26 April 1911, J. C. B. 1911, 456; R. v. K. Gent, 16 Febr. 1921, Pas. 1922, III, 33; R. v. K. Aalst, 11 Jan. 1927, J. C. Fl. 1927, nr. 194; Gent, 4 Juni 1927, B. J. 605; R. v. K. Brussel, 21 Juli 1928, J. C. B. 1928, 341; R. v. K. St. Niklaas, 2 September 1947, R.W. 1948-1949, 108).

* * *

Wat de toekomst betreft, zijn wij vermoedelijk nog niet aan het einde van de ellende. Waar zal de grens worden getrokken tussen op zichzelf staande huur-

overeenkomsten en huurcontracten, die geacht moeten worden bestanddelen te zijn van een handelsrechtelijke betrekking?

Het door de wetgever in de 19e eeuw gemaakte onderscheid « handelsdaden en niet-handelsdaden », « kooplieden en niet-kooplieden » is een bron van verwarring, onduidelijkheid en... ergernis voor rechters en rechtzoekenden.

Na het in de aanhef van deze noot aangehaalde betoog van Molengraaff heeft het in Nederland nog een halve eeuw geduurd voordat de Wetgever bij de wet van 2 Juli 1934 het beruchte onderscheid met ingang van 1 Januari 1935 uit de wet heeft doen verdwijnen, al moet worden opgemerkt, dat reeds vroeger herhaaldelijk wetswijzigingen werden aangebracht, die het aantal gevolgen van het onderscheid beperkten.

Moge de Belgische wetgever ons niet zo lang laten wachten! De navolging van het Nederlandse voorbeeld zou ons ook een stap nader brengen op de weg naar de noodzakelijke rechtstoenadering tussen onze beide landen.

H. B.

HOF VAN VERBREKING

1e kamer — 17 Maart 1949.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadshcer-Verslaggever: M. de Cocquéau des Mottes.
Eerste advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Met het zegel gelijkgestelde taxen. — Toepasselijkheid van de vervoertaxe op het vervoer voor rekening ener gemeente.

De bij artikel 76 van het Wetboek betreffende de met het zegel gelijkgestelde taxen op het vervoer is ook verschuldigd voor het voor rekening ener gemeente verrichte vervoer. Artikel 83 van voormeld Wetboek heeft niet de strekking de bij artikel 69 voorzienene vrijstellingen toepasselijk te maken op vervoercontracten voor rekening ener gemeente. Dit blijkt uit de duidelijke bewoordingen van artikel 79 en artikel 80.

Stad Antwerpen en P.V.B.A. Prosper Goovaerts en Co
t/ Belgische Staat (Ministerie van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 27 November 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel: schending der artikelen 69, 76, 79 en 83 van het Koninklijk Besluit van 29 September 1938, houdende nieuwe publicatie van het Wetboek en van het Algemeen Reglement op de met het zegel gelijkgestelde taxen, gewijzigd door artikel 9 van het Koninklijk Besluit nr 63 van 28 November 1939;

doordat het bestreden arrest beslist, dat de vervoeren, gedaan door tweede eiseres voor rekening van eerste eiseres, aanleiding geven tot de inning der taks, voorzien bij artikel 76, deel uitmakende van titel III van gezegd Wetboek, en dat eiseressen zich dus niet mochten beroepen op de vrijstelling, voorzien bij artikel 69, voorkomende in titel II van hetzelfde Wetboek, wat betreft de facturen hebbende het voorwerp sommen verschuldigd door de gemeenten, om reden dat voornoemd artikel 83 de bepalingen van titel II van het Wetboek slechts toepasselijk verklaart op de vervoertaks in de mate waarin er niet van afgeweken wordt door titel III, en dat artikel 79, deel uitmakende

van die titel III, zou afwijken van artikel 69 door de betaling der vervoertaks op te leggen, welke ook de hoedanigheid der betrokken partijen weze;

dan wanneer dat artikel 79 er zich toe beperkt, het opstellen ener factuur welke ook de hoedanigheid der betrokken partijen weze, verplichtend te maken, maar niet de inning der taks, en bijgevolg niet afwijkt van artikel 69; dan wanneer, dienvolgens, de vervoertaks niet verschuldigd is, indien het vervoer gedaan wordt voor rekening ener gemeente en dat de voor dat vervoer opgestelde factuur de prijs er van ten laste legt van die gemeente;

en over het derde middel : schending van de artikelen 69, 76 en 83 van het Koninklijk Besluit van 29 September 1938 « houdende nieuwe publicatie van de Codex en het Algemeen Reglement op de met het zegel gelijkgestelde taxen », gewijzigd door artikel 9 van het Koninklijk Besluit nr 63 van 28 November 1939;

doordat het bestreden arrest verklaart « dat de toepassing van artikel 69 op de zaken bij titel III behandeld, een belangrijke vermindering van de opbrengst van de taks zou medeslepen », hetgeen zou indruisen tegen het doel van de wetgever, en om die reden, beslist dat de vervoeren, gedaan door tweede eiseres voor rekening van eerste eiseres, aanleiding geven tot de inning der bij artikel 76 van gezegd Wetboek voorziene taks;

dan wanneer ontegensprekelijk voortvloeit uit voormeld artikel 83, dat de wetgever artikel 69, dat vrijstelt de facturen, welke tot voorwerp hebben de door de gemeenten verschuldigde sommen, toepasselijk gemaakt heeft op de taks op de vervoeren, en door het feit zelf hoofdzakelijkerwijze « een vermindering van de opbrengst van de taks » aangenomen heeft;

Overwegende dat het bestreden arrest — om te beslissen dat artikel 83 van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxen, Koninklijk Besluit d.d. 29 September 1938, gewijzigd bij Koninklijk Besluit nr 63 d.d. 28 November 1939, niet tot voorwerp heeft de bij artikel 69 voorziene vrijstellingen van toepassing te maken op de contracten van het vervoer voor de eerste aanlegster gedaan, — de tekst van artikel 79 van hetzelfde Wetboek inroept, alsook het doel van de wetgever;

Overwegende dat de bezwaren door het eerste middel tegen de beslissing aangevoerd, voor zover deze laatste op de tekst van artikel 79 steunt, niet gegrond zijn; dat ze in strijd zijn met de duidelijke en preciese woorden van deze bepaling : « de taxe wordt gekwetend door opplakking van zegels... welke ook de hoedanigheid van de contracterende partijen... weze », woorden die het opmaken van de factuur en het kwijten van de taxe opleggen;

Overwegende dat de zin van deze bepaling nog verduidelijkt wordt door artikel 80, dat voor het vervoer, gedaan door een openbare dienst of een concessionaris van dergelijke dienst, bepaalt dat « de taxe betaald wordt op aangifte door de vervoerder volgens het totaal bedrag van zijn ontvangsten », zonder dat onderscheid of voorbehoud wordt gemaakt naar gelang van de hoedanigheid der schuldenaars van de vervoerder;

Overwegende dat het bestreden arrest — door enerzijds uit de bescheiden, welke het ontleedt, af te leiden dat de wetgever de wil niet kan gehad hebben het voor rekening van een gemeente gedaan vervoer van de taxe vrij te stellen, en door anderzijds een ondubbelzinnige tekst in te roepen, — zijn interpretatie van het hierboven aangehaalde artikel 83 wettelijk gerechtvaardigd heeft;

Dat de middelen in rechte niet opgaan;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 69, 76, 77 en 83 van het Koninklijk Besluit d.d. 9 September 1938, houdende nieuwe publicatie van het Wetboek en het Algemeen Reglement op de met het zegel gelijkgestelde taxen, gewijzigd door artikel 9 van het Koninklijk Besluit nr 63 van 28 November 1939;

doordat het bestreden arrest beslist dat de vervoeren, gedaan door tweede eiseres voor rekening van eerste eiseres, aanleiding geven tot de inning der taks voorzien bij artikel 76 van gezegd Wetboek, om reden dat artikel 77 voornoemd « de vrijstellingen opsomt en gene vrijstelling van de taks op het vervoer voorziet aangaande de vervoeren en dienstverrichtingen, die bijzaak zijn tot het vervoer, gedaan voor rekening van een gemeente »;

dan wanneer artikel 77 geenszins de mogelijkheid uitsluit van andere gevallen van vrijstelling buiten deze die het opsomt, en dat artikel 69 van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxen, toepasselijk gemaakt op de taks op de vervoeren bij artikel 83 van dezelfde Codex, van die taks vrijstelt de facturen, welke tot voorwerp hebben sommen, verschuldigd door de gemeenten;

Overwegende dat, wijl de beslissing bij de hierboven opgegeven redenen ten genoegte van de wet gemotiveerd is, de uit artikel 77 afgeleide redenen als overbodig voorkomen; waaruit volgt dat het middel van belang ontbloomt en derhalve niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de eisende partijen tot de kosten alsook tot een vergoeding van 150 frank jegens de verweerder.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 10 Februari 1949.

Voorzitter : M. De Smet.

Rechters : MM. Loicq en Dutry.

Referendaris : M. Cloquet.

Pleiters : Mrs Kickx en Goossens.

Daad van koophandel. — Aannemingsovereenkomst betreffende woonhuis en daartoe behorende winkel.

De aannemingsovereenkomst betreffende het verbouwen van een woonhuis met winkel is geen daad van koophandel ook al is de aanbesteder handelaar, omdat het verbouwen van een woonhuis een aan de handel vreemde oorzaak is in de zin van art. 2, laatste lid, van de wet van 15 December 1872.

Hieraan doet niet af dat de aanneming ook werken aan de winkel omvatte, daar niet is te bepalen, welk gedeelte van de aannemingsom voor de woning en welk gedeelte voor de winkel bedoeld was, zodat de aannemingsovereenkomst van gemengde en ondeelbare aard is.

De Clercq t/ De Bruyne

Overwegende dat de vordering betwistingen betreft nopens de uitvoering van een aannemingscontract, als voorwerp hebbende het verbouwen van een woonhuis met winkel;

dat verweerder, alhoewel hij handelaar is, de onbevoegdheid opwerpt van de Rechtbank van Koophan-

del, omdat bedoeld contract een onroerend goed betreft;

dat verweerder ten onrechte vooropstelt dat het aannemingscontract een burgerlijk karakter vertoont in hoofde van de bouwheer, zelfs wanneer deze laatste werken bestelt in het belang van zijn handel;

dat er inderdaad geen wetsbepaling bestaat, die ten aanzien van de meester van het werk aan de aanneming een burgerlijk karakter toeschrijft of zijn commercieel karakter uitsluit;

dat luidens artikel 2, laatste lid van de wet van 15 December 1872 alle verbintenissen van de handelaars als handelsdaden dienen aangemerkt te worden, tenzij hun oorzaak aan de handel vreemd is;

Overwegende dat de litigieuze aanneming een woonhuis betreft en derhalve een aan de handel vreemde oorzaak heeft;

dat hieraan niets afdoet het feit dat luidens het contract er ook werken moesten uitgevoerd worden aan de winkel welke in hetzelfde gebouw gelegen is, zonder dat het trouwens mogelijk is vast te stellen welk deel van de prijs de woonplaatsen en welk deel de winkel betreft;

dat deze omstandigheid inderdaad voor gevolg heeft, dat de besproken verbintenis een gemengd en onverdeelbaar karakter vertoont, deels burgerlijk en deels commercieel, wat het geding aan de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel onttrekt (Luik 27 Januari 1938, Jur. Liège 1938 bl. 137 - Rbk Kortrijk 25 Juni 1936, Pas. 1937 III, 69 - Vreder. Sottegem, 23 Januari J.J.P. 1936 bl. 102 - Studie J. T. 1947 bl. 325 nr. 15-B);

Om deze redenen:

De Rechtbank verklaart zich onbevoegd ratione materiae, verwijst de partijen naar de bevoegde rechter, en verwijst eiser in de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer-bis — 4 Maart 1948.

Voorzitter: M. Van Miegem.

Rechters: M.M. Cornette en Raynaud (pl. r.).

Advocaten: Mrs. Rouwens en Callewaert.

Huur en verhuur. — Bevoegdheid. — Daden van Koophandel. — Geen deelbare vordering.

De verhuring van onroerend goed is steeds van burgerlijke aard. De door de huurder (caféhouder) op zich genomen verplichting van bier te betrekken van een door de verhuurder aangewezen brouwerij is een bijkomstige verbintenis, die de aard van de hoofdverbintenis deelt.

De huishuurwet van 31 Juli 1947 maakt ook geen onderscheid naargelang van de bestemming van het verhuurde. De vrederechter is krachtens die wet bevoegd om kennis te nemen van alle huurgeschillen, ook wanneer het gaat om huizen, waarin handel wordt gedreven.

Ten onrechte heeft de Vrederechter in het bestreden vonnis de vordering gesplitst en zich ten aanzien van een gedeelte daarvan onbevoegd verklaard.

Ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding op grond van wanprestatie van de huurder ten aanzien van zijn verplichting om bier te betrekken van de aangewezen brouwerij. Onttrekking van de wettelijke huurverlenging.

Seghers-Daelemans t/ Van den Bergh.

Gezien het vonnis tussen partijen gewezen door de Heer Vrederechter van het 4e Kanton-Antwerpen op 25 September 1946, in behoorlijke vorm voorgebracht en waartegen hoger beroep;

Overwegende dat op 1 September 1942 tussen partijen een nieuwe huurovereenkomst tot stand kwam, waardoor aan geïntimeerde een gedeelte van het eigendom van appellant, Italiëlei 11, te Antwerpen, bestaande uit 3 kelders, gelijkvloers, zijnde café, biljartzaal, woonkamer, keuken en achterbouw; op de eerste verdieping, 5 woonkamers, door appellant verhuurd werd;

Overwegende dat deze overeenkomst verschilt van de vorige, wat de huursom en wat het voorwerp der verhuring betreft;

Overwegende dat deze overeenkomst aan geïntimeerde verschillende verplichtingen oplegt, waaronder die om bier te betrekken van de brouwerij, waarvan appellant afgevaardigde beheerder is, met bepaling ener schadevergoeding van 1.000 frank voor elke overtreding;

Overwegende dat deze laatste huurovereenkomst door geïntimeerde niet betwist wordt, dat het derhalve geen steek houdt van zijnentwege te beweren dat de eis niet ontvankelijk zou zijn, omdat een andere bediende der Brouwerij Muysshondt het dubbel van geïntimeerde zou ondertekend hebben;

Overwegende dat het hier gaat over een verhuring van een gedeelte van een onroerend goed, dat dergelijke verbintenissen altijd van burgerlijke aard zijn (zie Fredericq, Beginselen van het Belgisch Handelsrecht, T. I, blz. 59);

Dat de verplichting om bier te betrekken van een door de verhuurder aan te wijzen brouwerij, aangegaan door de huurder, als bijkomstige verplichting van de huurder de aard der hoofdovereenkomst deelt;

Overwegende dat daarenboven artikel 1 der jongste wet op de huishuren bepaalt, dat alle huurovereenkomsten, vóór of na de inwerkingtreding ervan gesloten, waartoe de verhuurde ruimten ook dienen of bestemd zijn, onder de toepassing der wet van 31 Juli 1947 vallen;

dat luidens artikel 34 dezer wet de eisen, krachtens deze wet ingesteld, moeten gebracht worden voor de rechter van het kanton, waar het goed gelegen is;

dat dezelfde wet in haar artikel 43 bepaalt, dat de wettelijke verlenging alleen wegens het niet-naleven van de verplichtingen, die uit de huurovereenkomst en uit de wet voortvloeien, kan onttrokken worden aan de huurder van een goed, dat geheel of ten dele bestemd is voor het drijven van een handel of nijverheid;

Overwegende dat aldus aan de Vrederechter bevoegdheid wordt gegeven om alle verplichtingen, die uit de huurovereenkomst voortvloeien, na te gaan;

Dat derhalve de eerste rechter zich ten onrechte ten aanzien van dit gedeelte van de eis onbevoegd heeft verklaard;

Overwegende dat de menigvuldige tekortkomingen van geïntimeerde ten aanzien van zijn verplichting tot het betrekken van bier niet ernstig kunnen betwist worden, dat deze tekortkomingen zich over talrijke maanden uitstrekken en in deze zaak een zeer ernstige schending der huurvoorwaarden uitmaken; dat derhalve de ontbinding der huurovereenkomst moet worden uitgesproken;

Overwegende dat, gelet op de elementen der zaak, de schadevergoeding, die wegens deze niet-naleving der verplichtingen in billijkheid mag geschat worden op het hierna vermeld bedrag;

Overwegende dat om dezelfde redenen krachtens de artikelen 3 en 43 der Huishuurwet van 31 Juli

1947, het oorspronkelijk verzoek van geïntimeerde tot huurverlenging, welke hem thans naar rechte zou toekomen, niet kan ingewilligd worden; dat integendeel de wettelijke huurverlenging hem moet onttrokken worden;

Overwegende dat de tegeneis van geïntimeerde, bij gebrek aan wettelijke bewijzen, dient afgewezen te worden;

Overwegende dat de eerste rechter met reden een deskundig onderzoek heeft bevolen, alvorens over het overige van de oorspronkelijke eis te beslissen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelende in hoger beroep en rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpend; Ontvangt het beroep en, erover rechtdoende:

Verklaart het gedeeltelijk gegrond en het wijzigende, zegt voor recht dat de eerste rechter bevoegd was om van de gehele eis kennis te nemen en, de zaak tot zich trekkende voor dit gedeelte van de eis, verklaart de op 1 September 1942 tussen partijen gesloten huurovereenkomst wegens niet-naleving door geïntimeerde van zijn verplichtingen te zijnen laste ontbonden;

Veroordeelt geïntimeerde om aan appellanten te betalen de som van 50.000 frank als schadevergoeding wegens het niet betrekken van bier bij de N. V. Brouwerij Mouterij Muysshondt;

Veroordeelt geïntimeerde om tegen 1 April 1948 het gehuurde goed te ontruimen en ter vrije beschikking te stellen van appellanten, en bij gebreke zulks te doen, machtigt appellanten er geïntimeerde te doen uitzetten met de zijnen en de meubelen en effecten op de openbare weg te doen stellen door de eerste daartoe aangezochte deurwaarder;

Wijst geïntimeerde's tegeneis af, geeft hem akte van zijn uitdrukkelijk voorbehoud om betaling te eisen voor al de gedane herstellingswerken;

Bevestigt het eerste vonnis in zijn overige beslissingen;

Verwijst partijen voor de eerste rechter voor het overige van de eis;

Veroordeelt geïntimeerde tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten van hoger beroep;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande alle rechtsmiddelen en zonder borgtocht.

NOOT: Zie in dit nummer het vonnis a quo, alsmede het arrest van het Hof van Verbreking, d.d. 28 April 1949, waarbij de voorziening tegen bovenstaande beslissing verworpen werd.

VEDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton — 25 September 1946.

Rechter: M. Struyf.

Advocaten: Mrs. Rouwens en Callewaert.

Huur en verhuur. — Bevoegdheid. — Daden van koop-handel. — Deelbare complexe vordering.

Huur van een pand, waarin een cafébedrijf wordt uitgeoefend met bepaling, dat de huurder verplicht is bier te betrekken van een bepaalde brouwerij. Dit is een deelbare complexe rechtsbetrekking. Ter beoordeling van de rechterlijke bevoegdheid moet de door de verhuurder ingestelde vordering derhalve gesplitst worden als volgt:

1. De vrederechter is bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot ontbinding van de huurover-

eenkomst wegens wanbetaling van de huurprijs en van het verweer, dat de verhuurder niet voldaan heeft aan zijn verplichting het verhuurde in behoorlijke staat te onderhouden.

2. De vrederechter is niet bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot ontbinding der overeenkomst wegens niet-nakoming door de huurder van zijn verplichting om bier te betrekken van de in de overeenkomst aangewezen brouwerij. Deze vordering valt onder de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel.

Seghers-Daelemans t/ Van den Berghe.

Aangezien V. d. B. onze onbevoegdheid ratione materiae opwerpt voor het deel van de eis, strekkende tot ontbinding van de overeenkomst tussen partijen wegens tekortkoming aan zekere verplichting om uitsluitend van de N.V. Muysshondt bier te betrekken;

Aangezien vaststaat dat soortgelijke verbintenis een zuiver handelskarakter heeft;

Aangezien evenwel buiten twijfel staat dat, zo deze verbintenis geen verband hield met de eigenlijke huurovereenkomsten, zoals V. d. B. het wil beweren, dit deel van de eis niet onder onze algemene en bijzondere bevoegdheid zou vallen, doch onder die van de Handelsrechtbank;

Aangezien integendeel, indien bedoelde verplichting beschouwd moet worden als deel uitmakend van de ingeroepen hoofdovereenkomsten, te onderzoeken valt of zij dan met deze laatste een ondeelbaar geheel uitmaakt;

Aangezien immers de ondeelbaar genoemde vorderingen buiten onze bevoegdheid vallen, ook buiten die der uitzonderingsrechts machten, en aan de Rechtbank van eerste aanleg dienen te worden onderworpen (Antwerpen, 30 April 1910, Pas. III, 356; De Page, Rev. droit belge 1930, 469; Bontemps, Comp. civ. II, blz. 19 en 603);

Aangezien integendeel, wanneer het geschil betreft deelbare complexe vorderingen, de eis dient gesplitst te worden en iedere rechtsmacht bevoegd blijft voor het gedeelte, dat haar aangaat (Bontemps, op cit., blz. 583 en 800), tenzij de verknochtheid zodanig is, dat zij niet ieder afzonderlijk kunnen behandeld worden zonder gevaar van tegenstrijdigheid in de beslissing; in dit geval blijft de gewone Rechtbank bevoegd (Fr. Verbr., 27 Maart 1925, Dalloz Hebd. 286);

Aangezien ter zake de eigenlijke huurovereenkomsten aangegaan werden 22 April 1940 door V. d. B. met Bedeer;

Aangezien de overeenkomsten omtrent bierlevering veel later gesloten werden, nl. in April 1942 en ditmaal met partij Daelemans; dat deze overeenkomsten in hun artikel 1 uitdrukkelijk bepaalden, dat het contract met Bedeer (geboekt 10 Mei 1940, deel 3, bl. 6, vak 95) van kracht zou blijven; dat in feite de verbintenis van bierlevering volgens haar artikel 3 werd aangegaan als tegenprestatie voor de bekomen uitvoering van veranderingswerken; dat deze overeenkomst wel een verhoging der huur voorziet om reden van de verhoging van genot... en te dien aanzien in verband staat met de eigenlijke huurverbintenis, maar niet zodanig met deze ineengestengeld is, dat beide verbintenissen een ondeelbaar complex zouden uitmaken;

Aangezien wij dienvolgens te doen hebben met een deelbare, complexe vordering, die deels onder onze bevoegdheid, deels buiten onze bevoegdheid valt (het betrekken van bier nl.);

Aangezien beide onderdelen van de vordering (ontbinding wegens wanbetaling en ontbinding wegens

niet-nakoming van de verbintenis tot het betrekken van bier) vatbaar zijn voor afzonderlijke behandeling, en zonder gevaar van tegenstrijdige beslissingen;

Aangezien wij ons derhalve onbevoegd verklaren om kennis te nemen van de eis, strekkende tot ontbinding der overeenkomsten wegen niet-nakoming van de verbintenis tot het betrekken van bier.

Ten gronde :

Aangezien niet ontkend wordt dat de maandelijkse huur van 2.600 frank slechts tot een bedrag van 1.500 frank voldaan werd voor de periode Mei 1945 tot en met Februari 1946, en sindsdien volledig onbetaald is gebleven;

Aangezien partij V. d. B. beweert deze wanbetaling te rechtvaardigen door te zeggen, dat partij Daelemans het volledig genot niet geleverd heeft, zodat er thans nog herstellingen uit te voeren zijn voor een hoger bedrag, onverminderd het feit dat de verhuurder steeds in gebreke zou gebleven zijn de juiste afrekening te bezorgen van het werkelijk verschuldigde saldo;

Aangezien deze laatste deze bewering betwist;

Aangezien hij nochtans niet ernstig kan ontkennen dat partij V. d. B. herhaaldelijk protest aantekende tegen de slechte staat van het goed;

Aangezien, wanneer de huurder de verhuurder in gebreke heeft gesteld zijn verplichtingen uit te voeren en deze laatste deze verplichtingen niet naleeft, de verhuurder kwalijk aan de huurder betaling kan vragen van de huur (Bergen, 3 Mei 1901, J. T. 773; Antwerpen, 10 Januari 1884, Pas. III, 125);

Aangezien echter partijen het niet eens zijn omtrent de vraag, of partij Daelemans zijn verplichtingen als verhuurder niet heeft nagekomen, zodat hierna vermelde onderzoeksmaatregel Ons noodzakelijk lijkt;

Om deze redenen :

.....

Verklaren ons onbevoegd om van de eis kennis te nemen voor zover deze strekt tot ontbinding wegens wanprestatie ten aanzien van de verbintenis tot het betrekken van bier, en

Verwijzen dienaangaande partijen om te vorderen zoals het behoren zal;

Verklaren ons bevoegd voor het overige, doch alvorens te beslissen ten gronde, benoemen als deskundige Maurice Janssens, architect, Amerikalei 141, ten einde het verhuurde te bezichtigen en verslag uit te brengen als volgt :

1. de staat van het verhuurde beschrijven, de aard, de oorzaak en het bedrag der bestaande schade bepalen;

2. Meer bijzonder inzage te nemen der door V. d. B. voorgebrachte facturen, zeggen of de in rekening gebrachte werken en leveringen werkelijk uitgevoerd werden en de berekende prijzen juist en billijk zijn;

3. de omvang van onbewoonbaarheid te bepalen, rekening houdende met de reeds uitgevoerde herstellingen.

NOOT : Zie in dit nummer het vonnis in hoger beroep van de Rechtbank te Antwerpen, d.d. 4 Maart 1948, alsmede het daarop gewezen cassatie-arrest d.d. 28 April 1949, met noot.

VREDEGERECHT TE BRUGGE

2e Kanton. — 2 Mei 1949.

Rechter : M. Van Rollegem.

Advocaten : Mrs. Roosen (Brussel) en Maertens.

1. Burgerlijke rechtsoverdracht. — Materiële vergissing in afschrift ener verzet-akte. — Inhoud van verzet-akte. — Termijn van verzet tegen verstek-vonnis van vrederechter. — Overlegging van briefwisseling tussen raadslieden van partijen. — Toepassing van art. 21 in fine Rv.

2. Bevoegdheid. — Geschillen over huur van handelspanden vallen als regel onder de bevoegdheid van de vrederechter.

1. *Het aan de partij uitgereikte afschrift van de verzet-akte geldt voor die partij als origineel; een onregelmatigheid in het afschrift wordt niet gedekt door de regelmatigheid van het origineel. Een materiële vergissing in het afschrift heeft echter niet vernietigbaarheid ten gevolge, indien zij door de belanghebbende kan worden verbeterd en niet indruist tegen de rechten van de verdediging of indien zij hersteld wordt door andere gegevens.*

Geen enkele wetsbepaling schrijft voor, dat in de verzet-akte de redenen moeten worden vermeld waarom de opposant niet is verschenen ter terechtzitting, waarop hij bij verstek is veroordeeld.

Ter bepaling van de termijn van verzet tegen een door een vrederechter gewezen verstekvonnis moet geen onderscheid worden gemaakt naar gelang het vonnis betekend is al dan niet aan defaillant in persoon; geen enkele wetsbepaling verklaart immers art. 158 Rv. toepasselijk op verstekvonnissen van vrederechters.

Briefwisseling tussen de raadslieden van partijen mag niet worden overgelegd, tenzij met toestemming van de auteur of toelating van de bevoegde disciplinaire instanties.

Toepassing van art. 21 in fine Rv. op grond van het veelvuldig afwezig zijn van eiser in verzet in verband met zijn beroep.

2. *Geschillen over huurovereenkomsten, ook ten aanzien van panden, verhuurd om daarin een handels- of industriebedrijf uit te oefenen, vallen onder de bevoegdheid van de Vrederechter, tenzij die geschillen uitsluitend lopen over het handelsfonds. Dit blijkt ook uit het buitengewoon huurrecht dat ten deze geen onderscheid maakt.*

Michiels t/ Rubbens.

Herzien de oorspronkelijke dagvaarding op zegel van 20 frank, Rubbens tegen Michiels, betekend aan het Schepencollege van Brussel op 11 Juni 1948 om te verschijnen op 21 Juni 1948;

Herzien Ons versterk-vonnis dd. 21 Juni 1948;

Gezien de betekening op zegel van 20 frank van voornoemd vonnis op 23 Juli 1948 « sprekende met Madame Jeanne Verhoeven, naaste gebuur, gelast zijn hoodschappen te ontvangen in zijn afwezigheid »;

Gezien de verzet-akte op zegel van 20 frank dd. 31 Juli 1948 om te verschijnen op Maandag, 16 Augustus 1948 om 9 uur 's morgens voor de heer Vrederechter van het derde kanton Brugge (kopij in bezit van partij Rubbens), tweede kanton (origineel ter griffie berustend);

Gezien de akte van dagstelling op verzet op zegel van 20 frank dd. 29 September 1948 om te verschijnen op 11 October 1948;

Overwegende dat gedaagde op verzet tot het volgende besluit :

- a) onbevoegdheid, daar gedagvaard werd voor het Vrederecht van het derde kanton Brugge;
- b) niet onvankelijkheid wegens :
 - 1° laattijdigheid : art. 20 W. B. R.,
 - 2° gebrek aan motivering betreffende de reden van het verstek;
- c) ongegrondheid, daar het verstekvonnis in kracht van gewijsde is getreden;

Overwegende dat aanlegger in verzet antwoordt :

- a) dat hij krachtens art. 21 Rv. dient ontheven te worden van de sanctie wegens overschrijding van de termijn van verzet,
- b) dat de verzetakte wel gemotiveerd is,
- c) dat de Vrederechtbank onbevoegd is, daar het gaat om een handelshuur (Verbreking : 16-9-1948),
- d) dat ten gronde geen huurvermindering dient te worden toegestaan;

1) *Over de onbevoegdheid « ratione loci » :*

Overwegende dat het origineel van de verzetakte dagvaarding geeft om te verschijnen voor het Vrederecht van het tweede kanton; dat wel is waar het woord « tweede » met de hand geschreven werd over het getypte woord « derde »;

Overwegende dat het afschrift, in bezit van de gedaagde in verzet, vermeldt « derde kanton »;

Overwegende dat het gaat om een materiële missing, die gedaagde in verzet kon herstellen en die hij trouwens hersteld heeft : dat inderdaad de zittingsdag (Maandag) en zittingsplaats juist aangegeven werden; dat gedaagde in verzet wist dat het vonnis, waartegen verzet, verleend werd door het Vrederecht van het tweede kanton; dat hij zich ter zitting aanbood, doch dat er die dag (16 Augustus 1948) geen zitting was, daar geen enkele zaak op de rol ingeschreven was, ook niet deze (bewijs : akte van dagstelling op verzet);

Overwegende dat uit de gedane opsporingen blijkt dat de verzetakte dd. 31-7-1948 enkel ter griffie van het Vrederecht nergelegd werd samen met de akte van dagstelling op verzet dd. 29-9-1948;

Overwegende dat het aan de partij uitgereikte afschrift voor deze partij als origineel geldt; dat de onregelmatigheid in het afschrift niet gedekt wordt door de regelmatigheid van het origineel (zie rechtsleer en rechtspraak in R. P. Dr. B. : V° Exploit N° 27); dat evenwel in geval van tegenstrijdigheid tussen de twee documenten (origineel en kopij) de missing in de kopij zonder invloed is, zo het gaat om een materiële missing die de belanghebbende kan verbeteren en die geen inbreuk op de rechten van de verdediging heeft opgeleverd (Verbreking : 20-2-1928, Pas. 1928, I, 83); dat de materiële missing niet volstaat om de dagvaarding te vernietigen, zo deze missing hersteld wordt door andere gegevens (Brussel, 30-7-1891; J. T. 1031; Handelsrechtbank Brussel, 17-3-1913; P. R. 1914, 12);

Overwegende dat bijgevolg dit verweermiddel niet opgaat;

2) *Over het gebrek aan motivering van de verzetakte :*

Overwegende dat de verzetakte, benevens de verzetsredenen, meldt dat : « verzoeker niet heeft kunnen tegenwoordig zijn ter zitting om reden onafhankelijk van zijn wil »;

Overwegende dat geen enkel wettekst de verzetmakende partij oplegt de reden van zijn afwezigheid ter zitting, op dewelke hij bij verstek veroordeeld werd, aan te geven (Brussel, 14-11-1934, J. T. 1935, 5);

3) *Over de laattijdigheid van de verzetakte :*

Overwegende dat het verstekvonnis betekend werd op 23-7-1948 en dat eerst op 31-7-1948 verzet werd aangetekend;

Overwegende dat, vermits beide gedingvoerende partijen in de Brusselse agglomeratie wonen, overeenkomstig art. 20, al. 1, W. B. Pr. verzet moest aangetekend worden ten laatste op 26 Augustus 1948;

Overwegende dat geen enkel wettekst artikel 158 Rv. toepasselijk verklaart op de verstekvonnissen van de Vrederechten (zie ook art. 436 van hetzelfde wetboek) : dat de rechtsleer dit ook niet voorziet, zodat geen onderscheid dient gemaakt te worden tussen het geval van betekening aan persoon en de andere gevallen;

Overwegende dat dient te worden onderzocht, of ten gevolge van afwezigheid of ziekte de bij verstek veroordeelde partij niet op de hoogte van de procedure was, zodat toepassing zou dienen te worden gedaan van art. 21 « in fine » Rv.;

Overwegende dat uiterlijk op 25 Juli 1948 partij Michiels wist, dat hij op 21-6-1948 had moeten verschijnen;

Overwegende dat op 28 Juli 1948 de raadsman van Rubbens aan de raadsman van Michiels berichtte, dat verstekvonnis was verleend : dat dit verstekvonnis ging betekend worden, doch dat getracht werd de betekening in te houden;

Overwegende dat op 15 Augustus 1948 de raadsman van Michiels aan de raadsman van Rubbens berichtte dat hij verzet deed aantekenen;

Overwegende dat op 28 Augustus 1948 partij Michiels het vonnis, betekend op 23-7-1948, aan zijn raadsman opstuurde ;

Overwegende dat op 29 Augustus 1948 de raadsman van partij Michiels aan de deurwaarder de nodige onderrichtingen gaf om verzet aan te tekenen;

Overwegende dat op 30 Augustus 1948 de raadsman aan Michiels berichtte dat hij daags voordien vernomen had dat het vonnis betekend was en dat « bien que n'étant plus dans les délais » hij verzet had doen aantekenen;

Overwegende dat die medegedeelde briefwisselingen een confidencieel karakter hebben : dat zij in principe niet mogen in rechte voorgebracht worden zonder toestemming van de auteur van deze brieven (Brugge 28-5-1913, J.P. 1914, 183) ; dat evenwel toelating van de tuchtmachten voor het voorleggen van deze briefwisseling werd voorgebracht : (R.P. Dr. B., V° Advocaat, Nrs 157 tot 165) ;

Overwegende dat eiser op verzet beweert dat hij afwezig was; dat dit overigens blijkt uit de betekeningen, gedaan op 11-6-1948 (aan het gemeentebestuur) en op 23-6-1948 (aan naaste geboort);

Overwegende dat uit de menigvuldige afwezigheden van eiser in verzet, afwezigheden door zijn beroep veroorzaakt, blijkt dat hij niet op de hoogte was van de procedure, zodat het voordeel van art. 21 « in fine » dient te worden toegekend;

4) *Over de bevoegdheid « Ratione materiae » :*

Overwegende dat eiser in verzet de onbevoegdheid van het Vrederecht « ratione materiae » opwerpt, met beroep op het arrest van het Verbrekingshof dd. 16-9-1948, J.P. 1948, bl. 570, « Chronique de jurisprudence » en bl. 632;

Overwegende dat deze rechtspraak, ingeleid door het vonnis van de Koophandelsrechtbank van Aalst op 31-12-1946 (R.W. 1947, bl. 690) en voorspeld in het arrest van het Verbrekingshof op 22-5-1947 (Pas. : 1947, I, 212), in strijd is met het klassiek en steeds

aangenomen beginsel, dat de huur van een handels-huis onder de bevoegdheid valt van de Vrederegerechten (E. Van Dievoet : « L'arrêt de la cour de cassation sur la compétence en matière de baux commerciaux et la méthode d'interprétation » in J.T., 1948, bl. 649);

Overwegende dat het Vrederecht uitsluitend bevoegd is om kennis te nemen van betwistingen nopens handelshuurovereenkomsten, voor zoveel deze betwistingen niet uitsluitend lopen over het handelsfonds, (Horion : « La compétence des juges de paix en matière de baux à loyer » in Tijdschrift van de Vrederechters, 1949, bl. 9);

Overwegende dat de betwistingen betreffende de onroerende goederen, zelfs in huur genomen voor de uitoefening van een handel of van een nijverheid, onder de bevoegdheid vallen van de burgerlijke rechtbanken (Braas : ed. 1944, bl. 214), dat dit principe slechts niet toegepast wordt, zo bewerkingen nopens het handelsfonds er bijkomen. (Fredericq : op. cit.);

Overwegende dat de uitzonderingswetgeving in zake huur (W. dd. 31-7-1947 en W. dd. 31-3-1948) geen onderscheid maakt tussen de huren en in art. 1 uitdrukkelijk bepaalt : « of waartoe de plaatsen ook dienen of bestemd zijn »;

Overwegende dat overigens art. 43 van de samen-geordende huishuurwet speciaal de handels- en nijverheidspannen beoogt : (De Bock, « Nota betreffende het arrest van cassatie in date van 16-9-1948 » in Tijdschrift van de Vrederechters, 1949, bl. 12); (Rechtbank van eersten aanleg Brussel : dd. 7-3-1949, J.J.P., 1949, bl. 83; Vrederecht St-Joost-ten-Noode dd. 28-1-1949, J.J.P., 1949, bl. 85; Fredericq : *Traité de droit commercial*, 1946, I, bl. 122-123 en nota 1; Vrederecht Vilvoorde dd. 3-2-1949, J.J.P., 1949, bl. 92; Contra Vrederecht Doornijk dd. 19-5-1948, J.J.P., bl. 88);

Overwegende dat de exceptie van onbevoegdheid « *ratione materiae* » dus evenmin opgaat;

5) *Ten Gronde* : (zonder belang).

Om deze redenen, Wij Vrederechter, alle andere besluiten verwerpende en rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg,

Verklaren het verzet ontvankelijk;

En vooraleer te gronde te vonnissen, (enz...);

Verklaren onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijs alle voorziening en zonder borg;

NOOT. — Verg. in dit nummer het cassatie-arrest dd. 28 April 1949, met noot.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. Dr. H. F. A. VOLLMAR, *De Faillissementswet*. Derde druk. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon N.V. 1948, blz. 401.

Het onderhavig werk, waarvan de eerste druk in 1932 verscheen, vormt het derde deel van Völlmar's « *Nederlands Handelsrecht* », een uitstekende handleiding voor studie en practijk, die de lezers van het R. W. voldoende bekend is.

Dit derde deel bevat een overzichtelijke en duidelijke, hoofdzakelijk op de rechtspraak gebaseerde uiteenzetting van het Nederlandse faillissementsrecht. Dit recht, dat in 1935 bij een nieuwe wet geregeld werd, onderscheidt zich van het Belgische faillissementsrecht principieel daardoor, dat de faillissementsregeling in Nederland voor iedereen geldt. Het vroeger bestaande verschil in behandeling van kooplieden en niet-kooplieden — ingevoerd door de Franse Code de

Commerce — is inderdaad door de wet van 1935 komen te vervallen.

Ten behoeve van de Belgische jurist, die zich voor dit onderdeel van het Nederlandse recht mocht interesseren, volgt hier een verkorte inhoudsopgave : inleiding, de faillietverklaring, de gevolgen der faillietverklaring, het bestuur van de failliete boedel, de voorzieningen na de faillietverklaring en het beheer van de curator, de verificatie der schuldvorderingen, het akkoord, de vereffening van de boedel, de rechts-toestand van de schuldenaar na afloop van de vereffening, het faillissement van een nalatenschap, bepalingen van internationaal recht, rehabilitatie, surséance van betaling. Opgenomen zijn als bijlagen een model van een proces-verbaal ener verificatievergadering, een model van een akkoord, en een van een uitdelingslijst, benevens de lijsten van de arresten van de Hoge Raad, van de jurisprudentie van lagere colleges en een register.

Opgemerkt zij nog, dat deze nieuwe druk bijgewerkt is tot en met Juni 1948.

Mr. Dr. H. F. A. VOLLMAR : *Vijfhonderd vragen over Nederlands Handelsrecht*. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon N.V. 1949, blz. 68.

In nr 2 van deze jaargang kondigden wij de verschijning aan van een gelijkaardig boekje van Mr Völlmar, nl. *Duizend vragen over Nederlands Burgerlijk Recht*, bedoeld als een supplement bij zijn *Inleiding tot de studie van het Nederlands Burgerlijk Recht*.

In het thans verschenen werkje heeft Mr Völlmar vijfhonderd vragen over Handelsrecht gesteld, die allen betrekking hebben op de in het eerste deel van zijn « *Nederlands Handelsrecht* » (zesde druk, 1946; zie R. W. 1947-1948, 266) behandelde stof.

Voor het stellen en de beantwoording dezer vragen volgde Mr Völlmar dezelfde methode als voor de *Duizend Vragen over Burgerlijk Recht*; de publicatie heeft ook dezelfde opzet : de studenten in het handelsrecht tot repetitieboek te dienen.

Ofschoon dergelijke repetitieboekjes tot het africhten op examens en uit het hoofd leren kunnen leiden, belet dit mogelijk bezwaar evenwel niet, dat zij bij ernstige studie een kostbare hulp kunnen bieden.

Zoals wij bij de aankondiging van het eerste repetitieboekje schreven, zullen deze « *Vijfhonderd Vragen over Handelsrecht* » ook door de Belgische jurist, die zich voor het Nederlands recht interesseert of practische vragen te beantwoorden heeft, met nut kunnen geraadpleegd worden.

BALIELEVEN

Verbond der Belgische Advocaten

Zaterdag 1.1., 22 October, had het Verbond der Belgische Advocaten een vergadering belegd in het Gerechtshof te Brussel, vergadering die voorgezeten werd door de Heer Stafhouder Theo Collignon.

Deze vergadering werd ingezet met een roerende plechtigheid. In tegenwoordigheid van de familieleden werd hulde gebracht aan de nagedachtenis van twee hoogstaande Stafhouders, Mrs Reuter van Aarlen en Bruggeman van Oudenaarde. Voor de eerste werd de herdenkingsrede uitgesproken in de Franse taal door Mr Emile Janson, terwijl voor de tweede Mr Leonce Lagae in de Nederlandse taal sprak.

Deze beide spreekbeurten verwekten een diepe indruk op alle aanwezigen.

Daarna werd de discussie geopend betreffende de brandende kwestie van het fiscaal regime der advocaten. In de eerste plaats werd het woord verleend aan enkele confraters, die een politiek mandaat uitoefenen. Deze leken eerder uiterst voorzichtig in hun uiteenzetting en uit de bespreking daagde weinig licht op.

De achtbare voorzitter, die bij de opening van de zitting de vergadering tot kalmte en gematigdheid had aangezet, kon weldra zijn onstuimig temperament niet langer bedwingen en hij bracht een heftig protest uit tegen de houding van de fiscus, die er toe gekomen is de advocaten te onderwerpen aan een allerstrengste controle door het houden van boeken en schrifturen, maar die van de andere kant zijn formele belofte niet nakomt, waar het stellig was toegezegd geworden dat de advocaten niet langer op de onrechtvaardigste wijze hoger zouden getaxeerd worden dan de loontrekkenden.

De balie van Luik, deelde de voorzitter mede, heeft de fiscus in mora gesteld, verklarende dat, wanneer de gelijkheid van taxatie voor de balie niet wordt toegestaan, door haar ook de controle zal geweigerd worden.

De scherpe taal van de voorzitter werd door al de aanwezigen van harte toegejuicht.

Daarna kwam de Heer Stafhouder Chomé aan het woord, die aan de vergadering kennis gaf van de besluiten van zijn uiterst belangrijke studie die zopas in druk verscheen «Mémoire sur le régime fiscal des avocats». Wij zullen binnenkort op deze merkwaaardige studie terugkomen en bepalen er ons thans toe de besluiten ervan hierna mede te delen.

A. *Betreffende de eigenlijke belasting.*

1) Er bestaat geen aanleiding de belasting uit te breiden tot toevallige winsten, doch haar te beperken tot de beroepsinkomsten.

2) De beroepskosten dienen integraal te mogen afgetrokken worden van de beroepsinkomsten, namelijk door een vast abatement van 20 % op de ontvangsten (met minimum van 50.000 fr. en maximum van 150.000 fr.), ten einde zekere minder blijkbare lasten te dekken, zulks vooraleer er overgegaan wordt tot aftrekking van de werkelijke onkosten.

3) De balie dient toegelaten te worden tussen de uitgaven, die vrij zijn van belasting, een som te vermelden gelijk aan 5 % der bruto-ontvangsten voor het stichten van een hulpkas.

4) Er bestaat aanleiding de aftrekking van de belastingen ten titel van beroepslasten te handhaven.

5) De som die van de beroepsinkomsten mag afgetrokken worden voor de vorming van het pensioen, dient vermeerdert te worden en de vrije keus van de bestemming dezer som dient te worden erkend.

B. *Wat betreft de controle van de fiscus.*

De thans bestaande ingewikkelde en lastige maatregelen dienen vervangen te worden door en bijzondere controle, die het beroepsgeheim zal eerbiedigen. Te dien einde dienen de volgende maatregelen in uitzicht gesteld te worden :

1) Afschaffing van de vele rekenplichtige schrifturen die aan de advocaten worden opgelegd.

2) Het houden van één enkel inkomstendagboek.

3) De afschaffing van de verplichting dit boek te doen merken en tekenen door de controleur der belastingen.

4) De erkenning van het beroepsgeheim doordat de beroepsdocumenten aan de controleur der belastingen niet meer mogen medegedeeld worden. Er bestaat ten allerminste aanleiding te voorzien dat het inkom-

stendagboek niet meer de aanduiding van naam en adres van de cliënten zal bevatten.

5) Een wettelijke rol zal toegekend worden aan het Consultatief Comité van de Stafhouder. Dit comité zal uitsluitelijk bevoegdheid hebben voor de betwistingen die de controleurs der belastingen hebben met de leden der balie.

6) De procedure van belasting bij vergelijking zal voor de advocaten worden afgeschaft.

7) De taxatie van ambtswege zal niet mogen geschieden zonder voorafgaandelijke raadpleging van het Consultatief Comité.

8) De geldelijke sancties zullen verminderd worden en de strafsancities afgeschaft, tenzij in geval van boos opzet.

9) De sanctie strekkende tot het verbod der uitoefening van het beroep van advocaat zal voorbehouden blijven aan de Raad der Orde, die uitsluitelijke bevoegdheid heeft om de disciplinaire straffen voorzien door het decreet toe te passen.

10) De bepaling van het wetsontwerp dat de afhouding aan de bron voorziet van de honoraria betaald aan de advocaten zal worden geschrapt.

Deze voorstellen werden algemeen goedgekeurd en er werd opdracht gegeven aan het bestuur van het Verbond om zich met de bevoegde Minister in verbinding te stellen ten einde deze zo noodzakelijke hervormingen te zien verwezenlijken.

MEDEDELINGEN

HET TWEDE INTERNATIONAAL CONGRES VOOR SOCIAAL VERWEER TE LUIK

In aansluiting met het verslag van de heer Versele over het tweede Internationaal Congres van Sociaal Verweer te Luik, verschenen in ons vorig nummer, laten wij hierna de vertaling volgen van de door het Congres getroffen besluiten.

I. *Philosophische Afdeling*

De wezenlijke beginselen van de beschaving.

Het congres,

Overwegende dat, welke ook de meningsverschillen mogen zijn omtrent het sociaal verweer, sommige principes de eenparige goedkeuring hebben gevonden;

Overwegende dat het thans noodzakelijk is bepaalde principes, die wezenlijk zijn voor het behoud en voor de ontwikkeling van de beschaving, opnieuw te bevestigen;

Verklaart dat in de strijd tegen de misdaad :

1) De solidariteit der mensheid aan de Staat de plicht oplegt de voorwaarden, welke nodig zijn voor de verbetering en de volledige ontluijing van de menselijke persoonlijkheid, te bevorderen en inzonderheid de factoren, waaruit de misdaad geboren wordt te beperken door de toepassing van voorbehoedende maatregelen met algemeen karakter;

2) De Staat moet, zo dikwijls hij ingrijpt, de grondrechten van het individu vrijwaren en de waardigheid van de menselijke persoonlijkheid eerbiedigen;

3) Het lijden mag niet de bestaansreden zijn van het optreden van de Staat tegen de misdaad; het mag niet worden aangewend in de loop van het onderzoek en niet worden nagestreefd in de loop van de tenuitvoerlegging;

4) De rechterlijke beslissingen moeten genomen en

tenuitvoergelegd worden, rekening houdend inzonderheid met de persoonlijkheid van de misdadiger en strekken tot de sociale reclassering van de betrokkene door wetenschappelijk geïndividualiseerde maatregelen.

De narco-analyse :

Na de verslaggevers te hebben gehoord, veroordeelt het congres het gebruik der narco-analyse onder al haar vormen, alsmede alle methodes, die een wijziging van de toestand en het bewustzijn uitlokken als middel van gerechtelijk onderzoek.

Het aanvaardt dit gebruik als therapeutisch middel, aangewend door een behandelend geneesheer, die door het beroepsgeheim gebonden is.

De onvruchtbaarmaking der abnormalen.

Overwegende dat de leer van de erfelijke overgang van geesteszieken niet op voldoende zekerheid berust;

Overwegende, dat de eugenetische sterilisatie van abnormalen in strijd is met de menselijke waardigheid, de gewetensvrijheid en de eerbied voor de lichamelijke integriteit en dat zij daarenboven vatbaar is voor gevaarlijke uitbreiding;

Overwegende dat de leer van de criminele erfelijkheid ten zeerste betwist wordt en dat de preventieve sterilisatie van de delinquenten niet gerechtvaardigd is;

Overwegende dat de als straf toegediende castratie onherstelbaar is en in strijd met de pogingen tot humanisatie van het recht;

Verwerpt het congres de eugenetische sterilisatie, zelfs met goedvinden van de betrokkene, de preventieve sterilisatie der misdadigers en de castratie als straf;

Is van oordeel, dat de pogingen moeten gaan in de richting van genezende methodes en van de strijd tegen de exogene oorzaken van de geestesziekten.

II. Psychiatrische en geneeskundige afdeling

Het « persoonsdossier ».

De deelnemers aan het tweede internationale congres van sociaal verweer wensen een actievore penetratie van andere takken van wetenschap in de strafwetenschap;

sprekende de wens uit, dat op het gebied van wetgeving, rechtspraak en tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen meer en meer rekening zal worden gehouden met de *persoonlijkheid*;

Wensen, dat ten minste in de belangrijke zaken een « persoonsdossier » zal worden aangelegd volgens geschikte wetenschappelijke methodes, waarmede bij het vonnis, zowel als bij de tenuitvoerlegging zal worden rekening gehouden.

Zijn van oordeel, dat de opleiding van de leden der rechterlijke macht nuttig zou aangevuld worden met criminologische studies.

III. Juridische Afdeling

Het optreden van de politie.

Bij het optreden van de politie moet deze de eerbied voor de integriteit der menselijke persoonlijkheid als heilig beschouwen. Wat betreft haar eigen taak of haar medewerking met de overige staatsdiensten ten

aanzien van de preventie, is de politie, indien die taal niet is opgedragen aan gespecialiseerde diensten, b machte een rol van toezicht en controle te vervullen over individuen, wier activiteit anti-sociaal kan worden.

In dezelfde omstandigheden is zij in staat de gerechtelijke of administratieve overheid in te lichten omtrent het gedrag van de aan veiligheidsmaatregelen onderworpen individuen.

IV. Afdeling Tenuitvoerlegging

Het psychologisch criterium.

Het ware wenselijk op het gebied van de criminologische psychologie :

1) een nomenclatuur uit te werken van de voornaamste psychische analyses, welke van belang kunnen zijn op strafrechtelijk gebied.

2) de voornaamste symptomen van de fysieke afwijkingen nauwkeurig te omschrijven.

De « probation ».

De « probation » lijkt een maatregel, die in bepaald gevallen op zeer gelukkige wijze zou kunnen worden opgelegd in plaats van korte vrijheidsstraffen.

Het is wenselijk, dat zij bij de wet wordt ingevoerd. Het maximum van soepelheid moet bij hare modaliteiten mogelijk zijn.

De rechter zou de bevoegdheid moeten hebben :

het zij om de « probation » te verbinden aan de uitspraak ener voorwaardelijke straf,

hetzij om uitspraak te doen over de toerekening, doch de veroordeling uit te stellen met bepaling van de duur en de modaliteiten van de proeftijd. De rechter zou de beslissing nemen onverminderd de regeling van de burgerrechtelijke gevolgen van het strafbaar feit.

Het is wenselijk, dat de rechter, na het einde van de proeftijd, indien deze gunstig is verlopen, over de bevoegdheid beschikt om voor recht te zeggen, dat de beslissing over de toerekening zonder juridisch gevolg zijn zal.

Het is verder wenselijk, dat de onder « probatoir » gestelde delinquent zich verbindt mede te werken tot de toepassing van de proef en de daarbij gestelde voorwaarden te eerbiedigen.

Bij de tenuitvoerlegging van de probation-beslissing zou de onderlinge samenwerking van de staatsorganen en van de particuliere reclasseringsorganisaties nuttig zijn, onder vermeden, zoveel mogelijk, van officieel ingrijpen van politieagenten.

De tenuitvoerlegging beschouwd als middel tot reclassering.

Onder de middelen tot reclassering komen bijzonder in aanmerking :

1) Een werk, dat in overeenstemming behoort te zijn met de beroepsbekwaamheden van de veroordeelde.

2) Het gebruik van de vrije tijd, dat moet strekken niet alleen tot ontspanning, doch ook tot wederopvoeding.

3) De hygiëne.

4) Het geestelijk klimaat, waardoor de strafgevangenis vooral en in de eerste plaats tot opvoeding gesticht zal worden.

Beschouwingen over het Congres van Sociaal Verweer : Luik 1949

Na de slotvergadering van het 2de internationaal congres voor sociaal verweer, dat met zijn vijf secties, te Luik van 3 tot 8 Oktober l.l. moeilijk, soms al te speculatief in den zin van vage algemeenheden, maar ook vruchtbaar werk had gepresteerd, ontmoette ik bij de uitgang van de schouwburgzaal te Spa, één der belangrijkste figuren van dat congres: de Genuaanse advocaat Graaf Gramatica.

En wat ik bij hem opgemerkt heb, blijft in mijn geheugen vastgeankerd. Toen ik hem mijn bewondering had betuigd voor zijn diepmenselijk optreden ter gelegenheid van de werkverrichtingen van het congres, bedankte hij me, met een vriendelijk woord, en in zijn ogen zag ik de intense uitdrukking van goedheid en gastenliefde maar ook van christene gelatenheid.

Me dunkt, hij was gelaten omdat hij wist, dat, niet tegenstaande de voortreffelijke proclamaties van eerbetoon voor de menselijke persoonlijkheid, van onverschrokken verdedigen van haar natuurlijke rechten, de praktische verwezenlijking van die verheven resoluties, hetzij in het kader van het strafrecht of de strafproceduur, hetzij in het kader van de uitvoering van de opgelegde sanctie, hetzij ten slotte in dat van de feminiele prophylaxie, zo die laatste ooit in brede kringen daadwerkelijk heeft bestaan, per slot van rekening toch afhangt van de ontwikkeling van de sympathievermogens bij diegene die het misdrijf bekampt, van de schoonmenselijke evenwichtigheid bij ieder rechter of uitvoeringsagent of bij de politionele macht, van zijn beredeneerd begrip voor het individuen wiens geluk of ongeluk enigszins in zijn handen berust. Pauvre justice des hommes!

En ik overwoog dat de gedistingeerde Italiaanse penalist, spijs zijn progressistisch streven en denken, onder vele opzichten gelijk had. Zijn voorstelling van een criminele geneesmiddelenleer en geneeskundige behandeling, indien ze in de huidige omstandigheden als een in vele gevallen onmogelijke verwezenlijking moet worden beschouwd, was toch te verkiezen boven die voorstelling van zekere andere uitheemse vertegenwoordiger, waarbij zoals in de tijd van de middeleeuwen, het lijden om de noodzakelijke boete aangeprezen en verdedigd werd.

Iedereen die aan het Congres deelnam was beziel met de beste intenties. En er werd zoals ik het reeds zei, degelijk werk gepresteerd, niet alleen om nieuwe beveiligingsmaatregelen zonder strafkarakter uit te bouwen, zoals het probation-systeem, maar ook om zoveel mogelijk eendracht te verwekken bij de grondslag, door het aanvaarden van de voor het internationaal sociaal verweer onontbeerlijke principes.

Wijden wij even onze aandacht aan het besluit dat door de uitvoeringsafdeling van het congres in verband met het proefstelsel of probation-systeem getroffen werd en van de schets van dat stelsel, die de wetgever naar de wens van de uitvoeringsafdeling, zou moeten worden voorgelegd. Gezegd besluit werd opgesteld onder de hoge, talent- en gewetensvolle leiding van Prokureur-Generaal bij het Beroepshof te Gent, Herman Bekaert, en Prof. aan de Rijksuniversiteit te Gent N. Gunzburg.

De korte vrijheidsstraffen, zo besloot men, hebben in het strafstelsel dikwijls schipbreuk geleden. Men begint thans ernstig te twifelen aan de universele en algemene waarde van de oude beginselen: intimidatie en vooral blijvend effect van het strafvoorbeeld. Om het onheil dat die korte vrijheidsstraffen, vooral op het individueel gebied, teweegbrengen, in de mate van het mogelijke uit te roeien, wordt aan de echte straffen,

een betere sanctie gesubstitueerd, psychologisch meer aangepast bij het menselijk gemiddelde en op zichzelf rijker aan aanpassingsmogelijkheden: het proefstelsel. Dat stelsel van maatschappelijk verweer (strafstelsel is een verkeerd woord) wordt zo soepel gemaakt als maar mogelijk is. Tijdens de besprekingen over het besluitontwerp mocht ik de wens uitdrukken dat de modaliteiten van het stelsel zelf aan het oordeel van iedere rechter afzonderlijk zouden worden overgelaten, dat bedoelde regeling bijgevolg door de rechtspraak zou tot stand komen. Het amendement werd verworpen. Of er Engelsen op dat ogenblik in de zaal aanwezig waren weet ik niet.

De rechter kan veroordelen maar ook voorwaardelijk veroordelen, zoals dit nu mogelijk is maar eenieder wenst een ruimer gebruik van de wet op de voorwaardelijke veroordeling, met of zonder onderwerping aan het proefstelsel, dat het aangewezen correctief is van de voorwaardelijkheid. Of hij kan iemand plichtig verklaren aan dat bepaald feit maar de sanctie schorsen, terwijl hij duur en modaliteiten van de proefperiode vaststelt. En tevens vervalt de grote opwerping van het blijvend karakter van de schandvlek van de misdaad: inderdaad, wanneer de proef op gunstige wijze tot haar einde komt, mag de rechter de plichtigverklaring zelf bijna uitwissen, haar gevolgen, zoals intekeningen in het strafregister en dies meer lamleggen.

In dat stelsel staat de wederopvoeding op het voorplan: de misdadiger neemt de verbintenis zich te onderwerpen aan de hem opgelegde proef. Meer dan één kans zou in bepaalde gevallen moeten kunnen gegeven worden, maar zover is men niet gegaan.

Het ligt voor de hand dat hier een grote taak voor de psychologisch behendige magistraat is weggelegd. Voor de eerste maal in de geschiedenis van ons recht kan, wat de meerderjarige betreft, de strafrechter zijn gewone juridische functie gespaard blijven. Zulks indien hij zijn nieuwe en meer kiese tussenkomst, daar waar het mogelijk is weet te imponeren.

Men moet ten slotte onderlijnen, dat de officiële interventie van de gerechtelijke uitvoeringsagenten in deze — wat ik zou durven noemen — voorzaal van het gerecht, dank zij het onbaatzuchtig optreden van een politieambtenaar zelf, als volledig ongewenst werd geïmagineerd. Het gevolg daarvan: geen controle meer, die zou uitgeoefend worden door een staatsambtenaar, die er precies voor ingesteld is de misdaad op te sporen en zich dan ook het recht kan toeigenen willekeurig een einde te stellen aan de pogingen van de op proef gestelde. Ook geen angst meer bij de op proef gestelde dat iets hem zou kunnen ontsnappen en hem zou kunnen blootstellen aan de reacties van een wisselvallige gemoedsgesteldheid bij de « toezichter ». De rechter zal zich in de loop van de proefperiode laten bijstaan door welwillende helpers en helpsters die door hun scholing en ondervinding, aan de delinquenten tactvolle leiding en steun zullen verschaffen. Zij komen uit de meest diverse middens: liefdadigheidswerken, jeugdbewegingen, leden van een voogddienst, enz. Kortom geen wederinvoeging van het afgeschafte « Toezicht van de politie » uit ons strafrecht.

Mogelijk kan later nog een stap verder worden gezet.

Wegens het schandekarakter van de openbare aanhouding en de definitieve weerslag ervan op het sociaal aanzien van zelfs kleine delinquenten, ware het wenselijk dat, bij toepassing in ons recht van het proef-

stelsel, instructies zouden worden gegeven, opdat alleen in die gevallen, van de wet op de voorlopige hechtenis gebruik zou worden gemaakt, waarin zij werkelijk onontbeerlijk blijkt te zijn en beantwoordt aan de eisen van de wet. De wetgever is zo voorzichtig geweest dat hij in artt. 1 en 2 van de wet van 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis formeel de voorwaarden bepaalt waarin de gevangenzetting mogelijk zal zijn. Niemand zal het ontgaan dat deze wettelijke voorschriften al te vaak in desuetudine gevallen zijn en wanneer de wet voorschrijft dat de gewichtige, de openbare veiligheid rakende omstandigheden waarop de aanhouding gegrond is in het aanhoudingsmandaat zullen omschreven worden, dan is zulks thans voor de aangehoudenene geen supplementaire waarborg meer, maar dode letter in de diepe maar ook letterlijke zin van het woord. Gedrukte formules zijn de spotprijs geweest voor de afschaffing van deze waarborg.

Wil men nu beletten dat het proefstelsel een doodgeboren kind van onze verbeelding zou zijn, dan make men niet van de op proef gestelde een misdadiger in zijn ogen en in de ogen van de maatschappij. Ik druk bijgevolg de wens uit dat de magistraat met de grootste omzichtigheid zou tewerkgaan, dit om het proefstelsel alle kansen op welslagen te geven. Mocht deze proef eventueel geheim gehouden worden en de tussenkomst van de gewapende macht onnodig zijn en dan ook niet benuttigd worden, zelfs bij het inwerkingtreden van de gerechtelijke vervolgingen of onderzoeksmaatregelen.

Aan de getrouwe toepassing van zulkdanige wetgeving als de wet op de voorlopige hechtenis, kan de eerbied getoetst worden, die men voelt voor vrijheid en democratie.

De strafrechtspleging die in vele landen — maken wij ook ons eigen gewetensonderzoek — ter gelegenheid van de naoorlogse ontelbare politieke delinquenten werd en nu nog wordt gevolgd, is voor allen die het in zake repressie goed menen, een verschrikkelijke waarschuwing.

Zo is het dan ook dat de principes van maatschappij en persoonlijkheidsbeveiliging, door éénparig genomen resoluties, dienden te worden geconsacreerd. De Vrijdag 7 October 1949 verklaarden zich talrijke wijsgeren van het strafrecht, uit de meest onderscheiden landen, akkoord nopens de inhoud van bedoelde grondbeginselen. Ontegensprekelijk is het dat gematigd vooruitstrevende maar ditmaal meer edelmoedige strevingen een overwinning hebben geboekt. Behalve de uitdrukkelijke aanmoediging van het persoonlijkheidsdossier werd namelijk het volgende vastgelegd: « Het leed mag in de tussenkomsten van de staat niet als doel noch als zodanig beoogd worden; leedverwekkende middelen dienen uit het vooronderzoek uitgesloten en mogen tijdens de uitvoering niet gewild worden. » Dit is klaar en duidelijk: de straf mag geen wedervergelding meer zijn. Het begrip « uitboeten » wordt, na vele eeuwen doorgewoerd te hebben, uit de westelijke wetenschapsmiddens verbannen.

De betekenis van deze wens in de filosofische sectie van het congres tot uiting gebracht, is voor subtiële maar gezonde en menslievende interpretatie vatbaar. Vrijheidsberoving is in het algemeen lijden- en leedtoebrengeend. Denke men even — één onder de menigvuldige gezichtspunten — aan de toestand voor de delinquent geschapen op professioneel gebied. Aan de materiële maar vooral psychische ellende, bij de kinderen in het schamele huisgezin, waar met de broodwinning de vader ontnomen wordt; de meest pijnigende situatie waarin zich bevindt diegene die een klein misdrijf pleegde, dat voor hem een sociale

ramp betekent en die er uiterst gevoelig aan is.

Aan de beoefenaars van de echte justitie behoort het de gevolgtrekkingen daaruit af te leiden. Vrijheidsberoving dient dus steeds beschouwd te worden als een « pis-aller », als een maatregel die zich opdringt wanneer geen andere kan worden aangewend, wanneer de maatschappij daadwerkelijk gevaar zou lopen, bij een vervroegde invrijheidstelling of roekeloze vrijpraak.

Na deze serie beschouwingen, kan de algemene draagwijdte van de congresverrichtingen aangetoond worden.

Individualisatie niet alleen van de strafmaatregel maar ook van de gerechtelijke beslissing (persoonsdossier) en geleidelijke aanpassing van ons strafrecht door beveiligingsmaatregelen zijn onontbeerlijk geworden. De noodwendigheid dringt zich ook meer en meer op van een preventieve bestrijding van de misdaad. In de kiem van het misdrijf ligt steeds het onheil.

Is men het eens om in de toekomst de weg te betreden waar « la sympathie viendra neutraliser l'agressivité », dan wordt deze evolutie, zoals ik ze mocht schetsen, fataal, door onweerstaanbare krachten voorbereid.

Jo. Calewaert.

Lo jeune Barreau.

Onder deze titel verschijnt te Antwerpen sinds meer dan veertig jaar een klein maandblad, dat door leden van de Antwerpse Balie is opgesteld en uitsluitend voor hen is bestemd. De vernederlandsing van het gerecht en de verdwijning van de enkel Frans sprekende juristen in Vlaanderen deden vrezzen, dat dit blaadje niet meer zou verschijnen. Dit blijkt evenwel niet het geval te zijn; voor ons ligt het eerste nummer van « Le jeune Barreau », die zijn 43e jaargang even fris en spiritueel inzet als de voorgaande.

Dit eerste nummer bevat naast een inleiding van de redactie, waarin de taak van het blad in het verleden en in de toekomst beknopt geschetst wordt, de in 1947-1948 met de eerste prijs van welsprekendheid bekroonde voordracht van Mr Roger Roland over François Mauriac; een scherpe en amusante « philologisch-juridische studie » over het woord « sabotage », door « Jackson, le philologue », verschillende mededelingen, die de Antwerpse Balie interesseren, alsmede een stukje « Up to date », waardoor de zin voor humor en ironie van de advocatuur opnieuw bewezen wordt.

De belangstellende lezers en zij die voor het aparte van « Le jeune Barreau » hun sympathie willen betuigen, kunnen abonneren bij Mr Van der Planken, Amerikalei 41, Antwerpen.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen. — October 1949 nr 10. R. Janssens, Uit de praktijk. Enkele aspecten van de contractuële erfstelling tussen toekomstige echtgenoten bij tweede huwelijk. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 36 van 22 October 1949.

Prof. Mr. J. C. Van Oven, De duur der maatschap. — Prof. Mr. Dr. G. Van Den Bergh, Kort geding in administratieve zaken. — Mr. J.H. Dwars, Verval van recht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en registratie. — Nr 4019 van 22 October 1949.

Prof. Dr. P.J.A. Adriani, Belastingrecht. Recht of Economie? — Mr. P.W. Van Der Ploeg, De natuur is sterker dan de leer. — Mr. J.A.G. Baron de Vos van Steenwijk, Een nieuw conversie-arrest m.o. Prof. Mr. J. Eggens.